

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

Pavλίna Šimková

**Prostorová distribuce kulturně-historických
předpokladů cestovního ruchu
ve Zlínském kraji**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. Pavel Klapka, Ph.D.

Olomouc 2017

Bibliografický záznam

Autor (osobní číslo):	Pavčina Šimková (R140414)
Studijní obor:	Regionální geografie
Název práce:	Prostorová distribuce kulturně-historických předpokladů cestovního ruchu ve Zlínském kraji
Title of thesis:	Spatial distribution of cultural-historical preconditions for tourism in the Zlínský region
Vedoucí práce:	Mgr. Pavel Klapka, Ph.D.
Rozsah práce:	45 stran
Abstrakt:	Bakalářská práce se zabývá prostorovou analýzou kulturně-historických předpokladů cestovního ruchu ve Zlínském kraji. Práce se zabývá rozmístěním kulturních památek a jejich vztahem k danému území. Je zaměřena na problematiku cestovního ruchu v území. Součástí práce jsou mapy rozložení kulturně-historických předpokladů cestovního ruchu ve Zlínském kraji
Klíčová slova:	Zlínský kraj, cestovní ruch, prostorová analýza, kulturně-historické předpoklady
Abstrakt:	The topic of this bachelor thesis is a spatial analysis of cultural-historical prerequisites of tourism in Zlín region. The thesis deals with distribution of cultural sites and their relation to the location they are placed in. The main focus is on tourism in the region. As a part of the thesis, there are maps of distribution of cultural-historical prerequisites of tourism in Zlín region
Keywords:	Zlín region, tourism, spatial analysis, cultural-historical preconditions

Prohlašuji, že jsem zadanou bakalářskou práci vypracovala samostatně a že jsem uvedla veškerou použitou literaturu a internetové zdroje, které jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Olomouci dne 6. 4. 2017

.....

podpis

Tímto bych ráda poděkovala vedoucímu práce Mgr. Pavlu Klapkovi Ph.D. za pomoc a cenné rady při zpracování této bakalářské práce.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
Přírodovědecká fakulta
Akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Pavčina ŠIMKOVÁ**
Osobní číslo: **R140414**
Studijní program: **B1301 Geografie**
Studijní obor: **Regionální geografie**
Název tématu: **Prostorová distribuce kulturně-historických předpokladů
cestovního ruchu ve Zlínském kraji.**
Zadávající katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Práce bude teoreticky vycházet z Mariotova funkčně chorologického modelu cestovního ruchu. Cílem práce bude provést prostorovou analýzu vybraných lokalizačních předpokladů cestovního ruchu ve Zlínském kraji. Dále bude provedena typologie faktorů podle zvolených kritérií. Nedílnou součástí práce bude mapové znázornění výsledků a jejich interpretace.

Rozsah grafických prací: Podle potřeb zadání

Rozsah pracovní zprávy: 5 000 - 8 000 slov

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- GARDAVSKÝ, V. (1993): On Geography of Recreation. Acta Univ. Car., Geographica 28: 2, UK, Praha, s. 47-54.
- HALL, C. M., PAGE, S. J. (2002): The Geography of Tourism and Recreation: environment, place, and space. Routledge, London and New York, 399 s.
- MARIOT, P. (1983): Geografia cestovného ruchu. Veda, Bratislava, 252 s.
- PEARCE, D. (1995): Tourism Today: a geographical analysis. Longman, Harlow, 240 s.
- ROBINSON, G. M. (1998): Methods and Techniques in Human Geography. Wiley and sons, Chichester, 572 s.
- SHAW, G., WILLIAMS, A. M. (2002): Critical Issues in Tourism: a geographical perspective. Blackwell Publishing, Oxford, 371 s.
- TOUŠEK, V., KUNC, J., VYSTOUPIL, J. eds. (2008): Ekonomická a sociální geografie. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Plzeň, 411 s.
- VEAL, A. J. (1997): Research Methods for Leisure and Tourism: a practical guide. Prentice Hall Financial Times, Harlow, 320 s.
- VEAL, A. J. (2002): Leisure and Tourism Policy and Planning. CABI Publishing, Oxon, 288 s.

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Pavel Klapka, Ph.D.

Katedra geografie

Datum zadání bakalářské práce: 5. dubna 2016

Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2017

L.S.

prof. RNDr. Ivo Frébort, CSc., Ph.D.
děkan

doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 5. dubna 2016

Obsah

1	Úvod a cíle	8
2	Definice geografie cestovního ruchu a jeho význam	9
2.1	Vývoj geografie cestovního ruchu	10
2.2	Typologie cestovního ruchu	11
2.2.1	Formy cestovního ruchu	11
2.2.2	Druhy cestovního ruchu	12
3	Teoreticko-metodologická východiska	14
3.1	Předpoklady rozvoje cestovního ruchu	14
3.1.1	Lokalizační předpoklady	14
3.1.2	Realizační předpoklady	16
3.1.3	Selektivní předpoklady cestovního ruchu	17
3.2	Metodika	18
4	Charakteristika Zlínského kraje	19
4.1	Fyzicko-geografická charakteristika Zlínského kraje	20
4.2	Socio-ekonomická charakteristika Zlínského kraje	21
5	Prostorová distribuce kulturně-historických předpokladů	24
5.1	Památkové rezervace	25
5.1.1	Městské památkové rezervace	25
5.1.2	Vesnické památkové rezervace	26
5.2	Památkové zóny	28
5.2.1	Městské památkové zóny	29
5.2.2	Vesnické památkové zóny	29
5.3	Národní kulturní památky	30
5.4	Kulturní památky	32
6	Závěr	40
7	Summary	41
	Zdroje	42
	Seznam obrázků	45

1 Úvod a cíle

Cestovní ruch je rychle rozvíjející se odvětví v oblasti hospodářství, které doprovází významný multiplikační efekt, tedy snaží se stimulovat spotřebu v dané oblasti a přispět tak k růstu hrubého domácího produktu a celkovému blahobytu v dané lokalitě. Působí příznivě na řadu makroekonomických ukazatelů a je důležitou součástí rozvoje celé společnosti. Cestovní ruch řadíme do sféry terciéru. Zabírá široké spektrum lidských činností, které jsou převážně spojené s využíváním volného času. Toto spektrum zabírá velké množství forem a druhů jeho využití, a to od krátkodobé rekreace přes pobytové zájezdy po návštěvy kulturních a sportovních událostí.

Bakalářská práce se zabývá zájmovým územím Zlínského kraje a je rozčleněna do šesti kapitol. V první části se práce zabývá teorií cestovního ruchu, kde je popsána definice geografie cestovního ruchu a jeho význam podle rozboru literatury různých významných autorů zabývajících se cestovním ruchem. V dalších kapitolách popisují historický vývoj cestovního ruchu v celosvětovém měřítku a typologii cestovního ruchu, ve které popisují formy a druhy cestovního ruchu. Dále se v práci zabývám předpoklady rozvoje cestovního ruchu, kde se zaměřuji na teorii lokalizačních předpokladů, tedy na přírodní a kulturně historické předpoklady. Poté popisují realizační předpoklady, mezi jejichž hlavní faktory patří komunikační předpoklady a materiálně technická základna a v neposlední řadě se zabývám selektivními předpoklady, které zde prezentuji podle rozčlenění na objektivní a subjektivní předpoklady. Po všeobecném teoretickém úvodu se zabývám samotnou problematikou cestovního ruchu ve Zlínském kraji, tedy jeho charakteristikou, fyzicko-geografickou a socio-ekonomickou analýzou cestovního ruchu a prostorovou distribucí kulturně-historických památek, které byly rozděleny na dvě kategorie z hlediska plošné a bodové charakteristiky.

Cílem bakalářské práce bylo zpracovat prostorové rozložení kulturně-historických předpokladů cestovního ruchu ve Zlínském kraji. V rámci předpokladů bylo nutné vyčlenit nejvýznamnější památky, které představují sakrální, světské, technické a lidové stavby a jejich následné rozčlenění podle architektonického slohu. Práce se zabývá prostorovou distribucí vybraných kulturních památek a jejich vztahu k prostoru nejen z historického ale i geografického hlediska.

2 Definice geografie cestovního ruchu a jeho význam

Geografii cestovního ruchu lze chápat jako vědu, která je charakteristická spoluprací více vědních oborů při realizaci odborné a vědecko-výzkumné činnosti a jako disciplínu socioekonomické geografie, které studují zákonitosti a rozmístění cestovního ruchu. Všeobecně lze říci, že se tato věda zabývá geografickými problémy terciéru a obyvatelstva (Pearce, D., 1995; Gardavský, V., 1993).

Geografii cestovního ruchu definuje spousta autorů. Například V. Hrala charakterizuje geografii cestovního ruchu jako socioekonomickou vědní disciplínu, která se zabývá studiem zákonitostí činitelů a jeho skutečným rozmístěním v lokalitách různé velikosti a ekonomické váhy. Orientuje se tedy zejména na vyhodnocování faktorů a podmínek rozmístění a jejich lokalizační váhy ve střediscích. Zabývá se převážně analýzou cestovního ruchu jako specifické formy migrace obyvatelstva a vyhodnocuje oblastí pro různé formy cestovního ruchu v rámci přírodních a společenských předpokladů (Hrala, V., 2013).

Podle J. Šípa je cestovní ruch chápán jako systém, tedy nějaká množina propojených prvků, která utváří určitý celek. Chápe tedy cestovní ruch jako obecný objekt, který představuje reálné socioekonomické uspořádání, jehož základním stavebním prvkem je subsystém nabídky, subsystém poptávky a subsystém realizační a vzájemné vazby mezi nimi, které představují proudy turistů, finančních prostředků, služeb a informací (Šíp, J., Štěpánek, V., Kopačka, L., 2001).

Podle světové organizace cestovního ruchu – UNWTO (United Nations World Tourism Organization), jde o souhrn činností lidí spočívající v cestování a v pobytu mimo místo jejich obvyklého prostředí nebo pobývajících v těchto místech po dobu kratší jednoho roku za účelem trávení volného času, podnikání či jiným účelem (ne však za účelem vykonávání výdělečné činnosti) (Holeček, M., Mariot, P., Strída, M., 2007).

Podle Mariota jsou předmětem studia geografie cestovního ruchu zákonitosti prostorových aspektů interakce mezi rekreací a cestovním ruchem na straně jedné a krajinou na straně druhé. Cílem těchto výzkumů je zhodnotit zákonitosti vývoje těchto záležitostí. Pojednává o přemísťování obyvatel, které je spojeno s volným časem a obnovením fyzických a mentálních sil člověka (Mariot, P., 1983).

2.1 Vývoj geografie cestovního ruchu

Geografie cestovního ruchu a rekreace se řadí mezi jednu z nejmladších disciplín geografie a má své vědecké počátky ve 30. letech 20. století, kdy se ve většině vyspělých zemí zkrátila délka pracovní doby, lze konstatovat skutečný vstup volného času a rekreace do života společnosti.

Na počátku 20. století dochází k prvnímu formování teoretických základů v geografii cestovního ruchu a rekreace. V tomto období byl velmi častý ekonomický směr výzkumu, tedy hodnocení vlivu cestovního ruchu na ekonomický rozvoj míst a oblastí. Nejvýznamnější práce pocházejí z německy mluvících zemí. Ve 30. a 40. letech nastalo období poměrně intenzivního rozvoje geografie cestovního ruchu, tedy docházelo k vymezování sfér výzkumu geografických problémů jako je například výzkum prostorového šíření a rozložení cestovního ruchu, hodnocení přírodních předpokladů, regionalizace a typologie oblastí cestovního ruchu. Existovaly čtyři hlavní základny výzkumu, a to v Německu, Francii, Švýcarsku a USA.

Důležitým mezníkem ve vývoji cestovního ruchu bylo období po druhé světové válce, které vedlo k vytvoření samostatné disciplíny. V poválečném období v Evropě začaly vznikat tzv. „významné geografické školy“ (Francouzská, Rakouská, Švýcarská). V jiných zemích se také projevila velká aktivita v tomto směru, kde se geografie cestovního ruchu stala oborem vyučovaným na univerzitách a jiných vysokých školách (Velká Británie, Švédsko a jiné) s převažujícím zaměřením na otázky ekonomické geografie.

V 60. letech nastává období sociologické orientace, převážně v západních zemích (USA), a to v souvislosti s výzkumem trhu turistické nabídky a poptávky, zejména pod vlivem sociálního rozvoje. Konec 60. a 70. let lze charakterizovat jako období, kdy dochází k rozvoji kvantitativních metod v této disciplíně. Zejména jde o aplikace matematicko-statistických metod, programování, hodnotová a faktorová analýza, simulační a prognostické modely.

Od 80. let do současnosti je období, které je charakteristické velmi dynamickým rozvojem ve většině vyspělých zemí. Hlavním důvodem je rostoucí společenská váha jevu, která zasahuje do problematiky prostorového a ekonomického plánování, na úrovni regionální až po mezinárodní. Mezi hlavní trendy můžeme zařadit velmi dynamický rozvoj mezinárodního cestovního ruchu, a to především v rozvojových

zemích jako je severní Afrika a jihovýchodní Asie. Do období „globalizačních rozvojových tendencí“ posunuly cestovní ruch moderní marketingové metody a rozvoj informačních technologií. Dynamicky rozvoj cestovního ruchu s sebou přináší také negativní vlivy zejména na životní prostředí (horské oblasti, přímořská a lázeňská střediska, národní parky a přírodní rezervace) a v oblasti udržení původní kulturní identity (Toušek V., Kunc J., Vystoupil J. a kol., 2008).

2.2 Typologie cestovního ruchu

2.2.1 Formy cestovního ruchu

Formy cestovního ruchu vyjadřují motivy účasti obyvatelstva na cestovním ruchu podle převažujících zájmů. Jsou rozděleny podle zaměření cestovního ruchu na uspokojování jejich potřeb. K základním formám cestovního ruchu patří (Holeček, M., Mariot, P., Střída, M., 2007):

Rekreační cestovní ruch se zaměřuje především na odpočinek, obnovu (regeneraci) tělesných i duševních sil člověka. Zahrnuje široké množství aktivit a nároků účastníků podle jejich individuálního zaměření. Speciálním typem rekreačního cestovního ruchu je venkovská turistika (agroturistika). Účastníci rekreačního cestovního ruchu dávají také přednost pohybu po větším území tedy turistice. Podle dopravního prostředku se turistika rozděluje na pěší, lyžařskou, vodní, cykloturistiku a jiné. Rekreační motivy se u účastníků turistiky často kombinují s motivy poznávacími (poznávání krajiny, památek). Dále k rekreační formě cestovního ruchu patří léčebné pobyty v lázních.

Kulturní cestovní ruch je motivován poznáváním, návštěvou kulturně-historických památek, galerií, muzeí apod. Do této formy řadíme i náboženský cestovní ruch, který je spojený s návštěvou významných církevních událostí.

Společensky zaměřený cestovní ruch (etnický, krajanský) je motivován návštěvou příbuzných nebo místa, odkud pocházejí předci.

Profesionálně zaměřený cestovní ruch (profesionální, služební) je spojen s výkonem služebních povinností (jednání s obchodními partnery, účast na veletrzích, výstavách). Jedním z druhů profesionálního cestovního ruchu je kongresová turistika, kde cesty účastníků směřují na kongresy a konference.

Sportovní cestovní ruch umožňuje fanouškům navštívit různé sportovní události. Většinou má krátkodobý charakter.

Stimulační cestovní ruch (incentivní) je speciální druh cestovního ruchu, při kterém bývá účast na zájezdu organizovaném zaměstnavatelem poskytována zaměstnancům zdarma nebo za výhodných podmínek s cílem posílit vzájemné vztahy mezi zaměstnanci nebo kombinovat rekreační a poznávací náplň s částečnou pracovní náplní.

2.2.2 Druhy cestovního ruchu

Druhy cestovního ruchu rozlišují kvalitativní charakteristiky, které umožňují sledovat intenzitu, vývoj a strukturu jednotlivých druhů. Zohledňují převážně jevový průběh cestovního ruchu a způsob jeho realizace v závislosti na geografických, ekonomických, společenských a jiných podmínkách, jakož i jeho účinky. Jedná se o členění na základě vnějších faktorů (Mariot, P., 1983):

Dle rozložení cestovního ruchu během kalendářního roku dělíme cestovní ruch na *celoroční cestovní ruch* (např. na Kanárských ostrovech) a *sezonní cestovní ruch* (převážně letní a zimní sezóna).

Cestovní ruch dle místa původu účastníku rozdělujeme na *domácí cestovní ruch*, který je realizovaný v rámci státu, kde má účastník trvalý pobyt a *zahraniční cestovní ruch* v rámci kterého účastník překračuje hranice státu, z něhož vyplývá dvojitý charakter. Jedná se o výjezdový cestovní ruch tzv. „outgoing“, kdy občané dané země vyjíždějí do zahraničí, a „incoming“, kdy zase naopak do dané země návštěvníci přijíždějí. Další možností zahraničního cestovního ruchu je *tranzitní cestovní ruch*, kdy se jedná o průjezd zahraničními zeměmi do třetích zemí s využitím některých služeb.

Cestovní ruch dle délky pobytu se dělí na *krátkodobý cestovní ruch*, tedy denní nebo víkendový pobyt, převážně do tří dnů pobytu a *dlouhodobý cestovní ruch*, kdy je pobyt delší než tři dny (týden, dovolená apod.).

Na základě způsobu cestování účastníku je rozdělen cestovní ruch na *individuální cestovní ruch*, během kterého účastník individuálně využívá služby, program si stanovuje samostatně a pohybuje se jen s nejbližšími partnery a na *skupinový cestovní ruch*, kde je účastník chápán jako člen skupiny osob, které využívají základní služby společně a program zajišťuje cestovní kancelář nebo jiná organizace.

Dle ekonomického hlediska, tedy podle vlivu příjmů na platební bilanci státu dělíme cestovní ruch na *aktivní cestovní ruch*, kdy dochází k přílivu devizí prostřednictvím spotřeby občanů jiných států. A na *pasivní cestovní ruch*, kdy dochází k odčerpání devizových prostředků ze země skrze výjezdy domácích obyvatel.

Dle hlediska způsobu úhrady rozdělujeme cestovní ruch na *vázaný cestovní ruch*, kde náklady za účastníky jsou plně hrazeny ze společenských fondů, např. zdravotní pojišťovny, které hradí ozdravné léčebné pobyty. A *volný (komerční) cestovní ruch*, kde všechny vzniklé náklady si účastníci hradí samostatně a rovněž si také sami rozhodují o lokalitě, termínu či způsobu přepravy.

3 Teoreticko-metodologická východiska

3.1 Předpoklady rozvoje cestovního ruchu

Předpoklady cestovního ruchu můžeme chápat jako souhrn přírodních a antropogenních aspektů včetně jejich mnoho-úrovňových vazeb, které vytvářejí předpoklady pro realizaci cestovního ruchu (Robinson, G. M., 1998).

V rámci cestovního ruchu mají spíše sekundární význam a vytvářejí jen určité předpoklady. Z ekonomického i geografického hlediska se dělí na selektivní, lokalizační a realizační předpoklady (Mariot, P., 1983).

3.1.1 Lokalizační předpoklady

Lokalizační předpoklady lze definovat jako část celku předpokladů cestovního ruchu složenou ze složek, které potenciálně určují místa výskytu cestovního ruchu. Vyhodnocením těchto složek umožňuje definovat územní celky, které mají nejprůzračnější podmínky pro rozvoj různých forem cestovního ruchu. Lokalizační předpoklady se dělí na přírodní předpoklady a kulturně-historické předpoklady (Mariot, P., 1983).

Přírodní předpoklady cestovního ruchu souvisí s rozmanitostí přírodního prostředí území a jsou výsledkem vzájemného působení různých přírodních činitelů. Zejména jde o tvárnost reliéfu, nadmořskou výšku, polohy v rámci světadílu, polohy v určitém podnebném pásu, výskyt povrchových a podzemních vod, fauny a flory. Nejvýznamnější oblasti cestovního ruchu tedy vznikly v místech, kde se současně vyskytuje více přírodních činitelů (Holeček, M., Mariot, P., Střída, M., 2007).

U *Povrchu (reliéfu)* mají nejlepší předpoklady zejména území s větší členitostí, tedy území s výškovými rozdíly apod. Zvláštní postavení mají nejatraktivnější formy reliéfu jako jsou pískovcová skalní města, sopečné jevy i doznívající sopečná činnost (gejzíry, mofety, činné i nečinné sopky apod.) nebo krasové jevy (jeskyně, propasti) (Holeček, M., Mariot, P., Střída, M., 2007).

Podnebí (klima), ovlivňuje charakter denního, sezonního a ročního průběhu počasí. Konkrétní střediska nebo oblasti cestovního ruchu jsou vázané na polohu v podnebných oblastech.

Vodstvo (povrchové i podpovrchové vody) je jedním z nejvýznamnějších prvků přírodního rekreačního potenciálu (jezera, řeky, vodní nádrže). Hydrologické poměry

mají hlavní vliv na umístění a intenzitu přílivu turistů a rekreačních pobytů. Povrchové vody umožňují rozvoj sezónního rekreačního cestovního ruchu. Jejich atraktivnost závisí nejen na hydrologických charakteristikách, ale i na některých klimatických jevech a geografické poloze. Z podpovrchových vod jsou pro cestovní ruch velmi atraktivní termální prameny v jejichž blízkosti vznikají lázeňská střediska (Mariot, P., 1983).

Fauna a Flora ovlivňuje do jisté míry přitažlivost území, zejména pak její rozmanitá vegetace (související s umístěním v podnebném pásu), která přitahuje účastníky cestovního ruchu (např. tropické lesy). Pozoruhodnost území také do jisté míry ovlivňuje živočišstvo, které má v rámci lokalizačních předpokladů poměrně malý význam. Atraktivnost převládá pouze u speciálních rekreačních činností jako je lovecká turistika nebo rybolov (Mariot, P., 1983).

Kulturně-historické předpoklady cestovního ruchu patří ke komponentům lokalizačních předpokladů, které vznikly činností člověka. Na rozdíl od přírodních předpokladů mají odlišný původ a specifické rozmístění. Pro kulturně-historické předpoklady je typické bodové rozmístění, které úzce souvisí se sídelní strukturou. Zahrnují takové atraktivity cestovního ruchu, které svým významem přitahují určitou skupinu návštěvníků a zároveň jsou součástí potenciálu krajiny a určují směry jejího využívání. Kulturně-historické předpoklady lze rozdělit do tří základních subsystémů (Mariot, P., 1983).

Kulturně historické památky a atraktivity mají největší význam, a jejich využití cestovním ruchem je dáno uměleckou a historickou hodnotou. Mezi nejpřitažlivější atraktivity patří, architektonická díla jednotlivých historických slohů (hrady, zámky, historická jádra měst apod.), stavby moderní architektury a různé technické stavby (Hrala, V., 2013).

Kulturní zařízení, kulturní a jiné akce zaujímají v cestovním ruchu rozdílné úlohy. Většina kulturních zařízení je brána jako doplněk jiných památek. Podle charakteru lze tuto skupinu lokalizačních předpokladů rozdělit do tří kategorií: muzea a galerie, divadla, koncerty, festivaly a folklórní slavnosti a kongresy. V minulosti formou pohyblivosti obyvatelstva, byly oblíbené akce související s náboženskými poutěmi, které měly masový charakter. V dnešní době jim zůstává duchovní charakter (Hrala, V., 2013).

Sportovní a zábavní zařízení zahrnují akce se kterými je spojena vysoká účast obyvatelstva a tím roste i význam těchto zařízení v cestovním ruchu. Jedná se zejména o Olympijské hry, světová nebo regionální mistrovství různých sportů, která soustřeďují do míst konání velký počet diváků. Řadí se k nim i tradiční karnevaly, býčí zápasy apod. V cestovním ruchu si své místo udržují také různé zábavní parky (Hrala, V., 2013).

3.1.2 Realizační předpoklady

Realizační předpoklady umožňují realizovat nároky účastníků v oblastech, které jsou nejpříznivější pro rozvoj cestovního ruchu převážně pomocí dopravy a materiálně-technické základny, tedy ubytovacích (např. hotel, motel, penzión, turistická ubytovna), stravovacích i jiných zařízení (např. cestovní kanceláře, prodejny potravin, půjčovny sportovních potřeb). Tyto předpoklady mají hlavní postavení pro konečnou fázi poskytování různých forem cestovního ruchu. Mezi hlavní faktory patří (Mariot, P., 1983):

Komunikační předpoklady (rozmístění komunikační sítě, dostupnost středisek). Mezi základní komunikační předpoklady prostorové realizace a rozvoje cestovního ruchu patří dopravní síť a dopravní prostředky, podílející se na využívání prostoru cestovním ruchem, na kterém se účastní jako základní služba. Dále dopravní síť a prostředky umožňují účastníkům cestovního ruchu přemísťovat se z místa trvalého pobytu do vybraných lokalit či jiných cílových míst cestovního ruchu. Mezi hlavní druhy dopravy patří silniční, železniční, letecká a vodní.

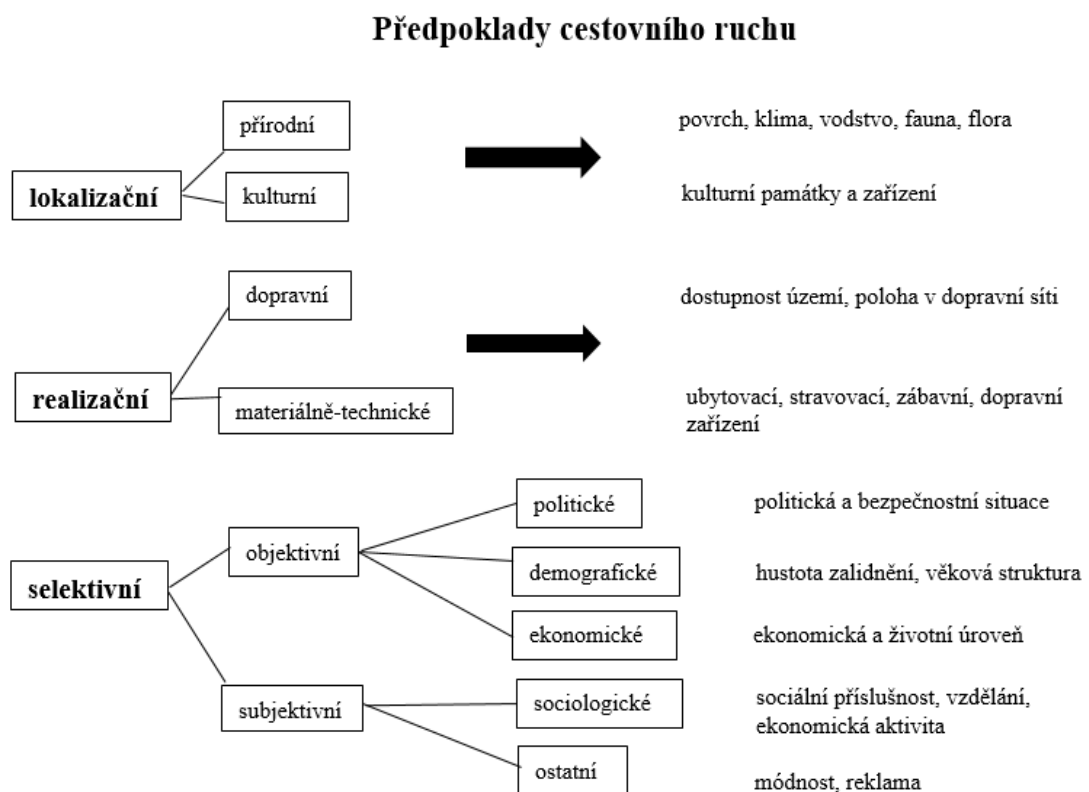
Materiálně technická základna poskytuje vhodné podmínky pro uspokojení každodenních i speciálních potřeb účastníků cestovního ruchu. Jejich rozsah a úroveň do jisté míry určuje využití přírodních, kulturně-historických či jiných atraktivit v daných střediscích a jejich zapojení do vnitrostátního či mezinárodního cestovního ruchu. Jedná se především o ubytovací zařízení (hotely, chaty, kempy apod.), stravovací a zábavné zařízení (restaurace, vinárny, bary, kavárny), dopravní zařízení (lanovky, vleky, výtahy), cestovní kanceláře a zařízení pro poskytování speciálních služeb (sauny, koupaliště, rekreační střediska, kulturně-společenské zařízení).

3.1.3 Selektivní předpoklady cestovního ruchu

Selektivní předpoklady mají v rámci územního uspořádání primární postavení zejména v rozvoji cestovního ruchu. Jednoduše lze selektivní předpoklady vyjádřit jako způsobilost společnosti dané oblasti či země podílet se na cestovním ruchu jak aktivně, tak i pasivně (tzn. přijímat účastníky cestovního ruchu a stávat se jimi). Člení se nejčastěji na selektivní a objektivní předpoklady (Hall, C. M., Page, S. J., 2002).

Objektivní předpoklady zahrnují více faktorů, které ovlivňují cestovní ruch v daném území. Zabývají se obzvláště politickou a bezpečnostní stabilitou, ekonomickou a životní úrovní jejich obyvatel, stavem životního prostředí apod. (Mariot, P., 1983).

Subjektivní předpoklady ovlivňují rozhodování lidí o účasti na cestovním ruchu. Jejich účast pak závisí nejen na příslušnosti k sociální a profesní skupině, ale i na rodinných poměrech a četných psychologických faktorech. Významnou roli hraje na návštěvě daného území účastníky vliv propagace cestovních kanceláří, středisek cestovního ruchu apod. (Mariot, P., 1983).

Obr. 1: Schéma členění předpokladů cestovního ruchu
(Pramen: Holeček, M., Mariot, P., Střída, M., 2007, vlastní zpracování)

3.2 Metodika

Pro vypracování práce bylo využito písemných i knižních zdrojů zabývajících se zákonitostmi a problematikou cestovního ruchu. Hlavním zdrojem pro napsání práce byla publikace s názvem *Geografia cestovního ruchu* (Mariot, P., 1983). V praktické části bylo podstatné vytvořit hodnocení kulturně-historických předpokladů pro Zlínský kraj. Jednou z hlavních metod zabývajících se výzkumem je prostorová analýza zvolených kulturních památek kraje. Zdrojem pro klasifikaci byla data získaná z veřejné databáze Národního památkové ústavu.

Kulturně-historické předpoklady byly v praktické části rozděleny na dvě kategorie z hlediska plošné a bodové charakteristiky. Plošné památky byly rozčleněny na městské památkové rezervace a zóny, vesnické památkové rezervace a zóny a ostatní plošné památky. Bodové památky byly rozděleny do dvou skupin podle databáze Národního památkového ústavu na movité a nemovité památky, kategorizovány do subsystému podle stupně jejich hodnot na národní kulturní památky, kulturní památky a ostatní.

Na zájmovém území se nachází velké množství kulturních památek, proto bylo potřeba stanovit rejstřík vybraných památek v kraji. Analyzovány byly kulturní památky, které jsou významné v rámci cestovního ruchu a pozoruhodné památky z hlediska historického významu. Jedná se o památky, které jsou součástí historických center měst a jejich okolí jako jsou hrady, zámky, církevní památky, technické a lidové památky nebo památky zapsané na světovém seznamu UNESCO. Národní kulturní památky jsou spolu s hlavními analyzovanými skupinami, tedy světskými, sakrálními a technickými památkami, rozčleněny podle období vzniku na gotické, renesanční, barokní, klasicistní, architektura 19. a 20. století a ostatní. Další významnou skupinu tvoří lidová architektura, která byla rozčleněna podle jednotlivých etnografických regionů na Hanáckou, Valašskou a Slováckou lidovou architekturu. Do rejstříku nebyly zařazeny stavby menšího významu jako jsou sochy, sloupy a různé památníky.

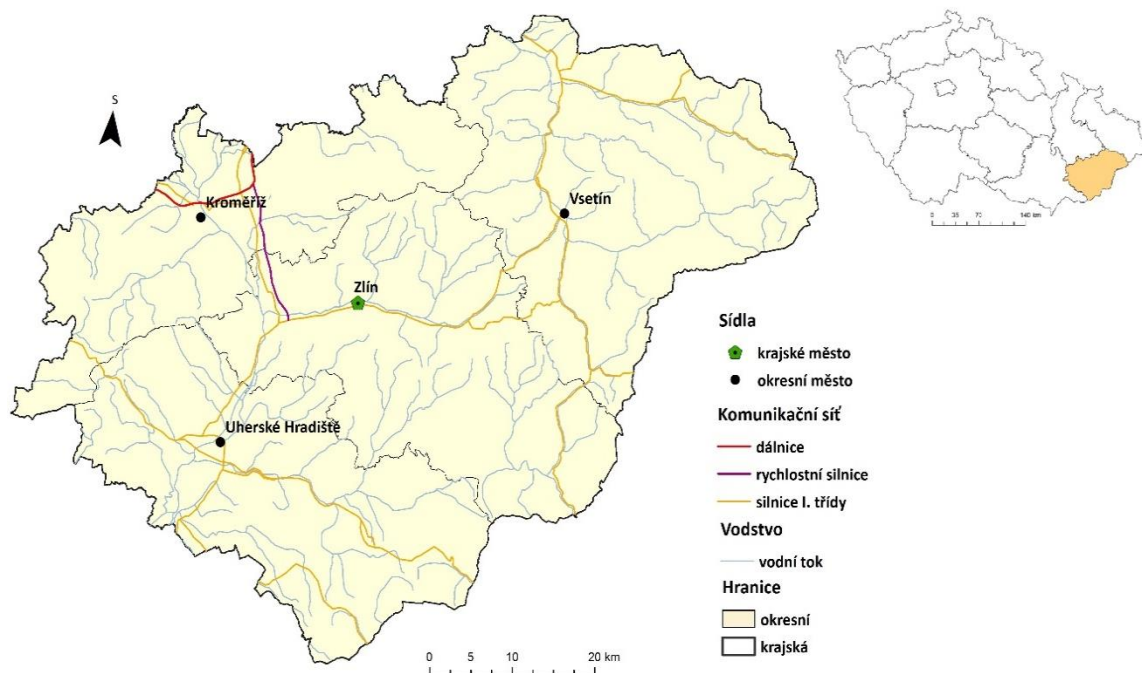
Ke tvorbě map byl využit software ArcGIS a jeho aplikace ArcMap 10.2 od společnosti ESRI.

4 Charakteristika Zlínského kraje

Zlínský kraj je se svojí rozlohou 3 963 km² čtvrtým nejmenším krajem České republiky a zaujímá 5 % její plochy. Kraj vznikl k 1. lednu 2000 vymezením okresů na základě ústavního zákona č. 347 ze dne 3. prosince 1997 o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a je součástí statistické jednotky NUTS III. Na území Zlínského kraje žije okolo 584 676 obyvatel (k 1. lednu 2016), což představuje 5,5 % celkového počtu obyvatel České republiky.

Zlínský kraj se skládá z okresů Zlín, Uherské Hradiště, Kroměříž a Vsetín. Největší rozlohu zaujímá okres Vsetín 1 143 km², nejmenší má pak okres Kroměříž 796 km². Spolu s Olomouckým krajem tvoří Zlínský kraj region soudružnosti, nazývaný Střední Morava (označován jako NUTS II.). V rámci administrativního členění se od 1. 1. 2003 (zánik okresních úřadů), zde vytvořilo 13 správních obvodů obcí s rozšířenou působností, které slouží pro účely státní správy a v jejichž rámci působí 30 obcí se statutem města. Hlavním městem kraje je statutární město Zlín.

Zlínský kraj se nachází ve východní části střední Moravy, jehož východní okraj tvoří hranici se Slovenskou republikou. Na jihozápadě sousedí Zlínský kraj s krajem Jihomoravským, na severozápadě s krajem Olomouckým a v severní části sousedí s krajem Moravskoslezským (Businessinfo.cz, 2011).

Obr. 2: Vymezení Zlínského kraje
(Pramen: vlastní zpracování v programu ArcGis 10, data ArcČR 500)

4.1 Fyzicko-geografická charakteristika Zlínského kraje

Zlínský kraj je území, které má velmi členitý charakter. V rámci relativní výškové členitosti se v kraji vyskytuje z velké části reliéf kopcovitý, tvořený pahorkatinami a pohořími. Z hlediska geomorfologického členění náleží do provincie Západní Karpaty. V oblasti povodí Moravy, se táhne rovinnatá úrodná nížina, nazývána Haná, která zasahuje na Kroměřížsko a úrodná oblast Slovácko zasahující na Uherskohradištsku. Nejvyšší hřebeny se v zájmovém území nachází převážně na východě, kde tvoří hranici se Slovenskou republikou a s Moravskoslezským krajem. Na severu kraje se nacházejí Moravskoslezské Beskydy s nejvyšším bodem Zlínského kraje nazývaným Čertův mlýn (1 206 m n. m.). Na jihu se nachází Bílé Karpaty s nejvyšší horou Velká Javořina (970 m n. m.), na které navazují na východě Javorníky s nejvyšší horou Velký Javorník (1 071 m n. m.). Směrem k jihu od Moravskoslezských Beskyd vystupuje Hostýnsko-Vsetínská hornatina a Vizovická vrchovina. V jihozápadní části kraje vystupují Chříby s nejvyšší horou Brdo (587 m n. m.). Dále zde zasahuje Hornomoravský úval, který probíhá od Olomouckého kraje přes okres Kroměříž až na Zlínsko. V povodí řeky Moravy, v okrese Uherské Hradiště, probíhá úrodná sníženina Dolnomoravského úvalu, která patří mezi nejteplejší částí kraje (Businessinfo.cz, 2011).

Územím protéká největší řeka kraje Morava, do které se vlévá většina toků nacházejících se na daném území. Jedná se především o řeku Bečvu, protékající v severní části a řeky Rusava, Dřevnice a Olšava, které protékají v jižní části území. Vodní nádrže ve Zlínském kraji nemají nadregionální charakter. Slouží pro rekreační účely a jsou vybudované především na menších tocích, jde zejména o vodní nádrže Bystřička, Pozlovice, Otrokovice, Slušovice, Fryšták a Kámen. Na území kraje se také nachází minerální prameny, které mají velký význam pro cestovní ruch. Jedná se o největší moravské lázeňské středisko v Luhačovicích a lázně v Ostrožské Nové Vsi (Businessinfo.cz, 2011).

Zlínský Kraj, stejně jako celá Česká republika leží v mírném podnebném pásu a má celkem příznivé klimatické poměry. Významným vlivem na charakter podnebí má postavení území, které se nachází na přechodu oceánských a kontinentálních podnebných vlivů. Dalším významným vlivem je vertikální členitost reliéfu, která se odráží ve výskytu podnebných oblastí. Ve Zlínském kraji se ve východních pohořích vyskytují chladné podnebné oblasti, v centrální části se vyskytují mírné podnebné oblasti a teplé podnebné oblasti se vyskytují v úvalech na západě, zejména

v Dolnomoravském úvalu. Tyto klimatické situace udávají velmi rozdílné hodnoty klimatických charakteristik jako je například počet letních/mrazových dnů, srážkový úhrn apod. (Strategie rozvoje Zlínského kraje v období 2009-2020, 2009).

Na území Zlínského kraje se téměř třetinou (30 % území) podílí zvláště chráněné krajinné oblasti, Beskydy a Bílé Karpaty. Chráněná krajinná oblast Bílé Karpaty patří od roku 1996 mezi šest biosférických rezervací UNESCO na území České republiky. Typickým rysem jsou karpatské louky a rozmanitá kulturní krajina, která se rozkládá na česko-slovenském pomezí. Chráněná krajinná oblast Beskydy o rozloze 1 160 km² byla vyhlášena roku 1973 a je v současné době největší chráněnou krajinnou oblastí v České republice. Na jejím území se nachází značné množství národních přírodních rezervací jako je například Radhošť, Mazák, Mionší nebo Kněhyně-Čertův mlýn, které chrání původní lesní komplexy, pseudokrasové jevy nebo významné skalní útvary. Nejvyšším vrcholem je Lysá hora (1 323 m n. m.). Dále se na území Zlínského kraje nachází 38 přírodních rezervací, z toho 6 národních (např. Pulčín-Hradisko, Velká Javořina) a 122 přírodních památek, z toho 2 národní (Chropyňský rybník, Křeby) (Toušek V., Smolová I., a kol., 2005).

V červenci 2000 na základě podepsání Zakladatelské smlouvy přeshraničního sdružení, vzniklo nadnárodní sdružení Euroregion Bílé-Biele Karpaty. Sdružení se v území chráněné krajinné oblasti Bílé Karpaty orientuje na všestranný rozvoj Zlínského kraje a přilehlých přeshraničního regionů, zaměřující se na přeshraniční spolupráci s partnerskými organizacemi, které působí na území Trenčínského kraje. Euroregion zahrnuje území působení sdružení „Región Biele Karpaty“ se sídlem v Trenčíně a jednotlivá města a obce sdružení „Region Bílé Karpaty“ se sídlem ve Zlíně. Česká část euroregionu je tvořena okresy Uherské Hradiště, Zlín, Vsetín a částí okresu Kroměříž. Dále zahrnuje několik obcí v okrese Hodonín s mikroregionem Hornácko, který náleží do Jihomoravského kraje (Businessinfo.cz, 2011).

4.2 Socio-ekonomická charakteristika Zlínského kraje

Zlínský kraj patří k územím s nejstabilizovanějším obyvatelstvem, tedy s vysokým počtem rodáků. Území kraje se vyznačuje výraznou hustotou zalidnění (149 obyvatel/km²) čímž značně převyšuje republikový průměr (130 obyvatel/km²). Největší hustotu zalidnění vykazuje okres Zlín (187 obyvatel/km²) a nejnižší okres Vsetín (127,4 obyvatel/km²). Obyvatelstvo v kraji je převážně koncentrováno do

středních a větších sídel v úrodných moravských úvalech. Podíl obyvatelstva v kraji dosahuje 61,2 % v městských částech a v obcích do 500 obyvatel dosahuje podíl pouze 5,5 %. Na zájmovém území se nachází pouze devět měst s počtem obyvatel větším než 10 tisíc (Toušek V., Smolová I., a kol., 2005).

Ekonomika v kraji je už několik let založena na vyhodnocování vstupních surovin a polotovarů. V produkci hrubého domácího produktu je Zlínský kraj na 8. místě mezi kraji v České republice. Obecná míra nezaměstnanosti činí 4,7 % (k roku 2015). V minulosti se stal Zlínský kraj ekonomicky silnou oblastí s velkou koncentrací průmyslových podniků, na jejichž vzniku měl značný podíl Tomáš Baťa (výroba obuvi, pneumatik apod.). Zpracovatelský průmysl nadále zaujímá nejvýznamnější postavení při tvorbě hrubého domácího produktu, na kterém se podílí přibližně okolo 38,5 % (jedna z nejvyšších mezi kraji). Podniků zaměřujících se na zpracovatelský průmysl je v kraji okolo 15 % z celkově registrovaných subjektů. Tyto podniky zaměstnávají 43,6 % osob, což při srovnání s ostatními kraji představuje nejvyšší podíl v České republice. Jsou to převážně podniky zpracovatelského průmyslu zaměřené na strojírenství, resp. výrobu kovových konstrukcí a kovodělných výrobků. V tomto odvětví podniká 29,8 % průmyslových subjektů. Nejvýznamnější postavení zpracovatelského průmyslu potvrzuje především zastoupení větších podniků. Ve Zlínském kraji působilo k 31. 3. 2016 v průmyslovém sektoru 189 podniků se 100 a více zaměstnanci, což představuje 5. místo ve srovnání s ostatními kraji. Ostatní ekonomická odvětví kraje se na tvorbě hrubého domácího produktu podílí méně než 10 %. Sektor služeb je ve Zlínském kraji na úkor průmyslu poměrně méně zastoupen. Počet subjektů, které podnikají v sektoru služeb (64,9 %) je v rámci České republiky podprůměrný (ČSÚ, 2016).

Jedním z hlavních faktorů ovlivňujících cestovní ruch je dopravní infrastruktura. V porovnání s Českou republikou má dopravní infrastruktura ve Zlínském kraji spíše periferní polohu a patří mezi poměrně zaostalé. Jedním z hlavních důvodů je nedostatečně rozvinutá železniční síť, ale také vysoká závislost kraje na dopravní obsluze.

Územím regionu vede okolo 3,74 % délky celostátních železničních tratí, která řadí území mezi kraje s nejnižší železniční sítí. Důvodem jsou zejména jeho geografické podmínky. Po železnici jsou dostupná všechna jeho hlavní centra. Výjimkou je krajské město Zlín, které neleží na hlavním dopravním spojení a jeho dostupnost je pouze přes

město Otrokovice. Územím Zlínského kraje prochází dálnice D1 a silnice I., II. a III. třídy. Celková délka silnic je 2 116 km. Silnice I. třídy spojují zejména okresní města se Zlínem a vedou na většinu hraničních přechodů, kterých je v kraji celkem šest. Dálnice D1 zasahuje na území od Bezměrova přes Říkovice a Hulín po Kroměříž. V prosinci 2010 byl zprovozněn úsek dálnice D1 Hulín - Kroměříž-východ a navazující úsek rychlostní silnice R55 Hulín - Skalka, čímž bylo významně zkvalitněno napojení Zlínského kraje na dálniční síť. Krajem má také procházet významná trasa na území východní Moravy, a to realizována rychlostní silnice R49, která má propojit území se Slovenskem (dohoda o tomto propojení byla podepsána dne 20. září 2004 ve Zlíně). V září 2008 byla zahájena výstavba úseku Hulín - Fryšták, který spolu se stavbou úseku Fryšták - Lípa výrazně zlepšil napojení krajského města Zlín a okolí na dálniční síť (www.kr-zlinsky.cz, 2017).

Letecká doprava ve Zlínském kraji má velmi nízké zastoupení. Nachází se zde, pouze dvě veřejné vnitrostátní letiště, a to v Kunovicích a Holešově. Rekreační vodní doprava je ve Zlínském kraji provozována na vodní cestě Baťův kanál, která spojuje Otrokovice a Hodonín a je významným turistickým cílem v kraji (www.kr-zlinsky.cz, 2017).

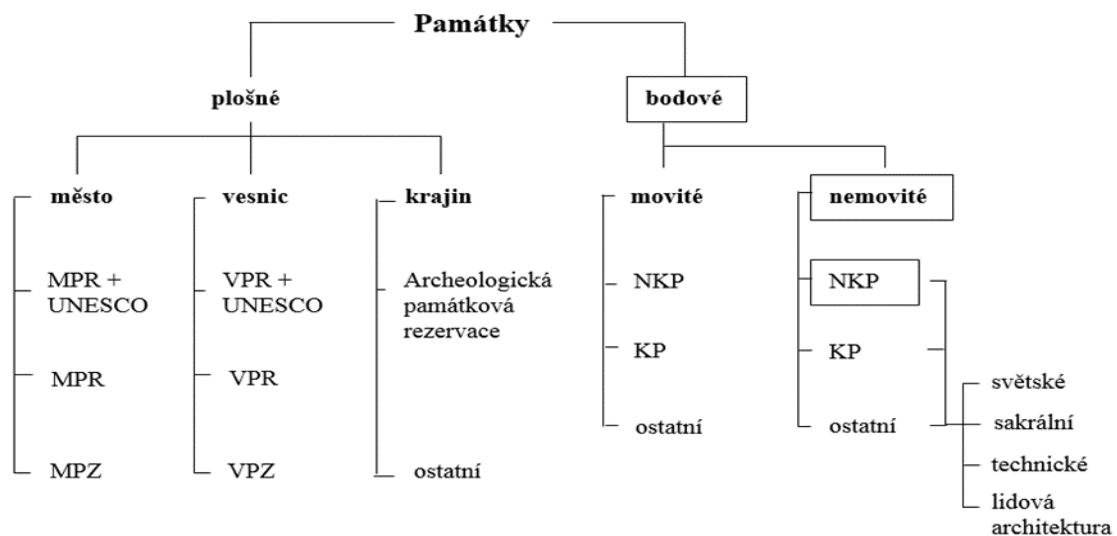
Zlínský kraj je výraznou turistickou oblastí, jehož atraktivita vyplývá ze značných přírodních, kulturních a historických památek. Je to rozmanité území, které nabízí současně hory, lázeňská střediska, vinařské oblasti, pozůstatky Velkomoravské říše, církevní památky a historicky významné stavby. Z hlediska cestovního ruchu patří Zlínský kraj do turistického regionu Východní Morava, čímž dosahuje značné kulturní rozmanitosti z důvodu, že se zde prolínají tři významné národopisné celky. Haná, která se rozprostírá na severovýchodě kraje, Slovácko v jižní části kraje a Valašsko, které se nachází ve východní oblasti kraje (ČSÚ, 2007).

5 Prostorová distribuce kulturně-historických předpokladů

Území Zlínského kraje se nacházelo již v minulosti ve výhodné poloze kolem řeky Moravy, která vytvořila velmi příznivé předpoklady pro osídlování už ve starší době kamenné. Již od středověku přes území Pomoraví procházela významná cesta kupců, tak zvaná jantarová stezka, která vedla od Jaderského moře a zasahovala až k severnímu Baltu. První zmínky o vytváření státních útvarů jsou ze 7. a 9. století, kdy v oblasti zájmového území vznikla Sámova a Velkomoravská říše.

K originalitě a atraktivnosti památkových zón a rezervací ve Zlínském kraji, značně přispívá skutečnost, že se zde setkávají vlivy tří výrazných kulturních etnografických celků. Valašska s lidovou kulturou horského typu, Hané a Slovácka, reprezentující lidovou kulturu nížinného typu. Střety těchto tří odlišných typů kultur se projevují v různém měřítku a jsou odlišné zejména v dialektu, tradicích, sídelní struktuře a architektuře. Valašsko je typické svojí lidovou architekturou a tradicemi. Stavby jsou převážně roubené s hrazenými výhony pro dobytek a se salašnickou tradicí extenzivního pastevectví. Oblast Haná se vyznačuje lidovou kulturou nížinného typu. Tedy jednoduchostí staveb, prostým členěním střech, pro které jsou typické doškové střechy nebo roubené, hliněné domy. Slovácko, které je jedním z nejrozsáhlejších moravských národopisných oblastí se skládá ze tří oblastí, Horňácko, Luhačovické Zálesí a Dolňácko. Zabírá území od města Napajedla po soutok řeky Moravy s Dyjí a typickou lidovou architekturou je bílá fasáda s modrou podrovnávkou a lidovými malbami s květinovými motivy.

V rámci České republiky je počet národních kulturních památek a památkově chráněných objektů ve Zlínském kraji lehce pod hranicí průměru. Největší konkurencí v rámci krajů představuje Jihomoravský kraj. Kromě jednotlivých národních kulturních památek, hradů, zámků, církevních staveb a domů má Zlínský kraj i značné množství památkově chráněných území různých typů jako jsou například památkové rezervace a zóny.

Obr. 3: Schéma členění památek do jednotlivých kategorií
 (Pramen: vlastní zpracování, použité zkratky: MPR Městská památková rezervace, MPZ Městská památková zóna, NKP Národní kulturní památka, VPR Vesnická památková rezervace, VPZ Vesnická památková zóna, KP Kulturní památka)

5.1 Památkové rezervace

Památkové rezervace jsou nejcennější dochovaná území s řadou kulturních památek. Tato území jsou charakteristická historickými budovami, kulturními památkami, stavbami s architektonickým významem a jiné. Památkové rezervace jsou rozděleny do čtyř kategorií. Městské památkové rezervace, vesnické památkové rezervace, archeologické a ostatní památkové rezervace. Na území Zlínského kraje se nachází čtyři památkové rezervace. Jedná městská, která je koncentrována v okrese Kroměříž a tři vesnické památkové rezervace, které jsou koncentrovány v okresech Kroměříž a Uherské Hradiště (NPÚ, 2016).

5.1.1 Městské památkové rezervace

Městské památkové rezervace představují nejčastěji část historického jádra města středověkého původu s dochovanými budovami a městskou infrastrukturou.

Jedna z nejvýznamnějších atraktivit Zlínského kraje je městská památková rezervace Kroměříž s Podzámeckou a Květnou zahradou, která byla vyhlášena v roce 1978. Jádro města si i během rozvoje průmyslu uchovalo historickou podobu a dnes je pro své historické památky nazýváno „Hanácké Atény“. Mezi významné památky rezervace patří například Arcibiskupský zámek s Podzámeckou a Květnou zahradou, zbytky městského opevnění, chrám sv. Mořice a přilehlé náměstí s domy, biskupské předzámčí s Mlýnskou bránou, Biskupským mlýnem, mincovnou a Maxmiliánovým

vodovodem. Ke kroměřížské památkové rezervaci náleží také měšťanské domy nacházející se na Velkém náměstí a další historické budovy v přilehlých ulicích. Komplex zahrad a Arcibiskupského zámku byl v prosinci 1998 zapsán na Seznam světového dědictví UNESCO (MPR Kroměříž, 1997).

Obr. 4: *Městská památková rezervace Kroměříž*
(Pramen: České dědictví UNESCO [online]. Dostupné z: <http://www.unesco-czech.cz/kromeriz/fotogalerie/?photoID=16>)

5.1.2 Vesnické památkové rezervace

Vesnická památková rezervace, pro kterou je charakteristické menší měřítko, představuje území se zachovanými stavbami lidového charakteru, které mají zachovalou urbanistickou strukturu území a jsou úzce spjaty s přírodním prostředím (NPÚ, 2016).

Největší vesnickou památkovou rezervací nejen na území Zlínského kraje, ale i v České republice je obec Vlčnov-Kojiny. Vesnická památková rezervace byla vyhlášena v roce 1995 na území Slovácka v okrese Uherské Hradiště. Památková rezervace, zahrnující jednačtyřicet chráněných staveb se rozprostírá v místní části Kojiny na okraji obce Vlčnova, která je proslulá zejména slavností nazývanou Jízda králů. Areál je charakteristický velmi významnými stavbami jako jsou tzv. vlčnovské budy, vinohradnické stavby nebo lisovny bez sklepa. Tyto stavby jsou rozšířené pouze v okolí Uherskobrodka, a to konkrétně ve Vlčnově, v Havřicích a ve Veletinách. Většina staveb pochází z 18. až počátku 20. století a jedná se především o hliněné a zděné lisovny. Starší lisovny jsou vystaveny z dusané hlíny nabíjené mezi bedněmi,

zatímco mladší jsou provedeny z nepálených a v pozdějším období i pálených cihel. Typickým rysem lisoven bez sklepů je obdélníkový půdorys se dvěma prostory. V areálu se také nachází etnografická expozice v selském stavení čp. 57, která dokumentuje historii bydlení a hospodaření lidí na přelomu 19. a 20. století (www.vychodni-morava.cz, 2015).

Obr. 5: *Vesnická památková rezervace Vlčnov-Kojiny*
(Pramen: Vychodni-morava.cz [online]. Dostupné z: <http://www.vychodni-morava.cz/cil/522>)

Druhou významnou památkovou rezervací ve Zlínském kraji je vesnická památková rezervace Rymice-Hejnice na území Hané. Původně samostatná obec Rymice byla souvisle propojena s místními částmi Chmelník a Hejnice, nacházející se východně od středu obce. Místní část obce Hejnice byla v roce 1995 vyhlášena památkovou rezervací, která je charakteristická souborem staveb lidové architektury převážně z 18. a 19. století. Typickým rysem staveb je hanácká architektura, tedy roubené, hliněné a zděné konstrukce. Na území památkové rezervace Rymice-Hejnice se vyskytují hospodářské stavby a domy s tzv. výškou, které náleží k pomoravsko-panonskému domovému typu. Mladší stavby jsou celé vyzděné z nepálených cihel nebo kamene (www.lidova-architektura.cz, 2013).

Obr. 6: *Soubor lidových staveb Rymice*
(Pramen: kam dnes vyrazime.cz [online]. Dostupné z <http://www.kamdnesvyrazime.cz/katalog/soubor-lidovych-staveb-rymice-43187m>)

Poslední vesnickou památkovou rezervací jsou Veletiny-Stará Hora, která se nachází na území Slovácká v okrese Uherské Hradiště a byla vyhlášena roku 1995 za účelem ochrany historické tzv. vinohradnické budy. Budy se nachází při cestě z Veletin do Vlčnova, kde tvoří samostatnou zástavbu a vytvářejí nepravidelnou řadu. Tyto stavby jsou připomínkou místního vinařství, které na počátku 20. století zaniklo z důvodu epidemie révokazu a vinice vystřídaly sady. Jedná se o stavby, které mají dvouprostorové lisovny bez sklepů (Kudyznudy.cz, 2017).

5.2 Památkové zóny

Památkové zóny mají nižší stupeň ochrany než památkové rezervace a mohou se členit do tří kategorií. Městské, vesnické a krajinné památkové zóny, které mají většinou dobře dochovanou hmotovou skladbu zástavby a však nemusí být tak architektonicky ucelené jako v památkových rezervacích. Vyznačují se především menším množstvím kulturních památek (NPÚ, 2016).

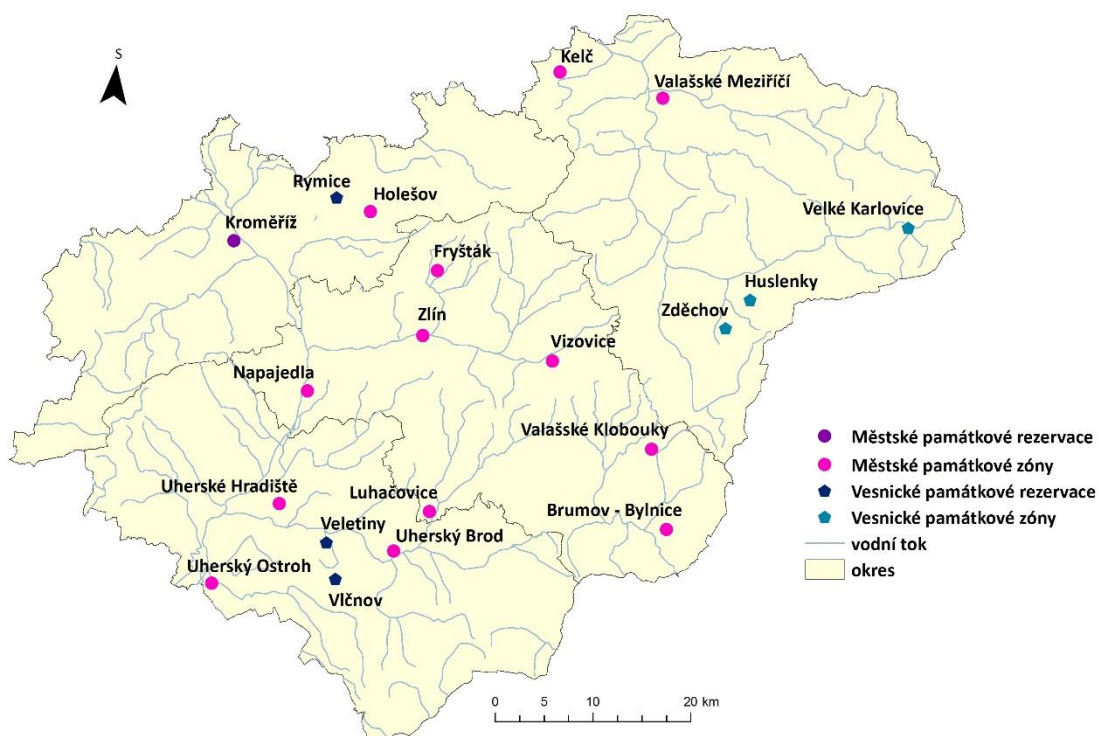
5.2.1 Městské památkové zóny

Památkové rezervace a zóny ve Zlínském kraji se v minulosti utvářeli v oblastech obchodních stezek. Výskyt památkových zón je úzce spjat s jejich historickou atraktivností. Ve Zlínském kraji je lokalizováno celkem třináct městských památkových zón, které byly vyhlášené v letech 1990 až 1995.

V okrese Kroměříž se nachází městská památková zóna Holešov, která se rozprostírá na území mezi regionem Haná a Valašsko na řece Rusava. V okrese Uherské Hradiště byly vyhlášeny celkem tři městské památkové rezervace. Uherské Hradiště ležící na levé straně břehu řeky Moravy, které je středem regionu Slovácka a patří k nejstarším sídelním oblastem České republiky. Dále městská památková zóna Uherský brod, ležící na řece Olšavě a Uherský Ostroh. V okrese Vsetín byly vyhlášeny dvě městské památkové zóny. Město Kelč, nacházející se na rozhraní Hané a Valašska, kde se první pozůstatky osídlování datují do mladší doby kamenné a Valašské Meziříčí ležící na soutoku Rožnovské a Vsetínské Bečvy. V okrese Zlín bylo vyhlášeno sedm městských památkových zón a to Brumov-Bylnice, Fryšták, Luhačovice, Napajedla, Valašské Klobouky, Vizovice a Zlín.

5.2.2 Vesnické památkové zóny

Vesnické památkové zóny a rezervace se vyskytují v blízkosti měst s bohatou historií. Ve Zlínském kraji se vesnické památkové zóny vyskytují pouze v okrese Vsetín. Jsou jimi místní části obcí Kychová u Huslenky, Velké Karlovice-Podťáté a Zděchov, které byly vyhlášeny díky ojedinělé lidové architektuře.

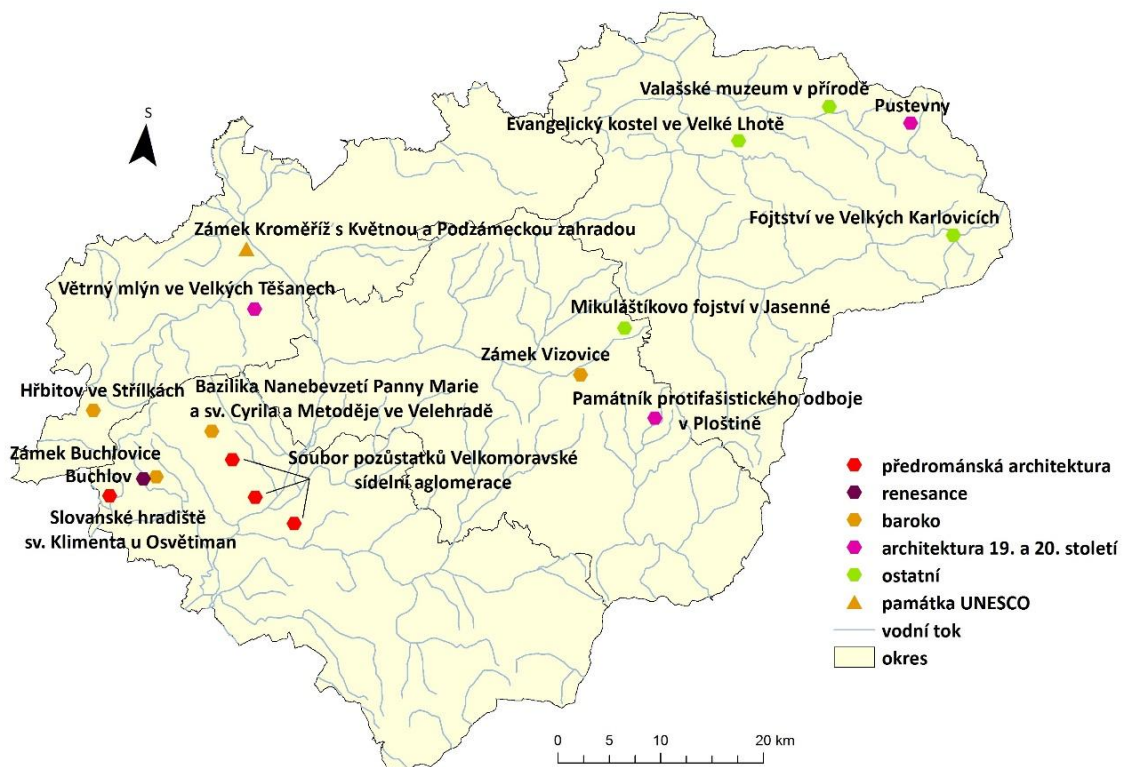
Obr. 7: Městské památkové rezervace a zóny ve Zlínském kraji
(Pramen: vlastní zpracování v programu ArcGis 10, data ArcČR 500)

5.3 Národní kulturní památky

Národní kulturní památky tvoří jednu z nevýznamnějších částí kulturního dědictví národa. Národní kulturní památky se dělí na movité a nemovité kulturní památky, které jsou součástí památkového fondu České republiky. Movité kulturní památky představují rozsáhlejší skupinu památkového fondu a zahrnují především archeologické nálezy, umělecká díla (malířství, sochařství) apod. Nemovité kulturní památky jsou více známější a patří k vnímavější části památkového fondu pro veřejnost. Tato kategorie zahrnuje hrady, zámky, církevní stavby, soubory lidové architektury, technické stavby a ostatní. Národní kulturní památky tedy mohou být movitá i nemovitá díla, které jsou podstatnými doklady historického vývoje území (NPÚ, 2016).

Nejvíce národních kulturních památek je koncentrováno v západní části Zlínského kraje, konkrétně v okrese Uherské Hradiště. Nejvýznamnější památky jsou lokalizovány do měst s významnou historickou minulostí, jako je Kroměříž, která byla významným arcibiskupským sídlem. Důležitým historickým mezníkem byl vznik Velkomoravské říše, odrážející se v mnoha architektonických stavbách. Ve Zlínském kraji se vyskytuje celkem patnáct národních kulturních památek, které byly vyhlášeny v letech 1969 až 2014. Jedná se především o hrad Buchlov, zámek Vizovice

a Buchlovice, církevní památky jako je evangelický kostel ve Velké Lhotě nebo bazilika Nanebevzetí Panny Marie a sv. Cyrila a Metoděje ve Velehradě, technické památky v podobě větrného mlýnu ve Velkých Těšanech, sídelní aglomerace představující soubor pozůstatků Velkomoravské sídelní aglomerace Staré Město - Uherské Hradiště - Modrá a pozůstatky lidové architektury ve Valašském muzeu v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm. Mezi další nemovité národní kulturní památky ve Zlínském kraji patří hřbitov ve Střílkách, Slovanské hradiště sv. Klimenta u Osvětiman, Fojtství ve Velkých Karlovicích, Pustevny, Mikuláščíkovo fojtství v Jasenné a památník protifašistického odboje v Ploštině. V zájmovém území se nachází také jediná památka zapsána na seznam světového dědictví UNESCO a to zámek Kroměříž s Květnou a Podzámeckou zahradou. Národní kulturní památky byly rozděleny podle jejich architektonického slohu na předromantické, renesanční, barokní, architektura 19. a 20. století a ostatní (obr.8).

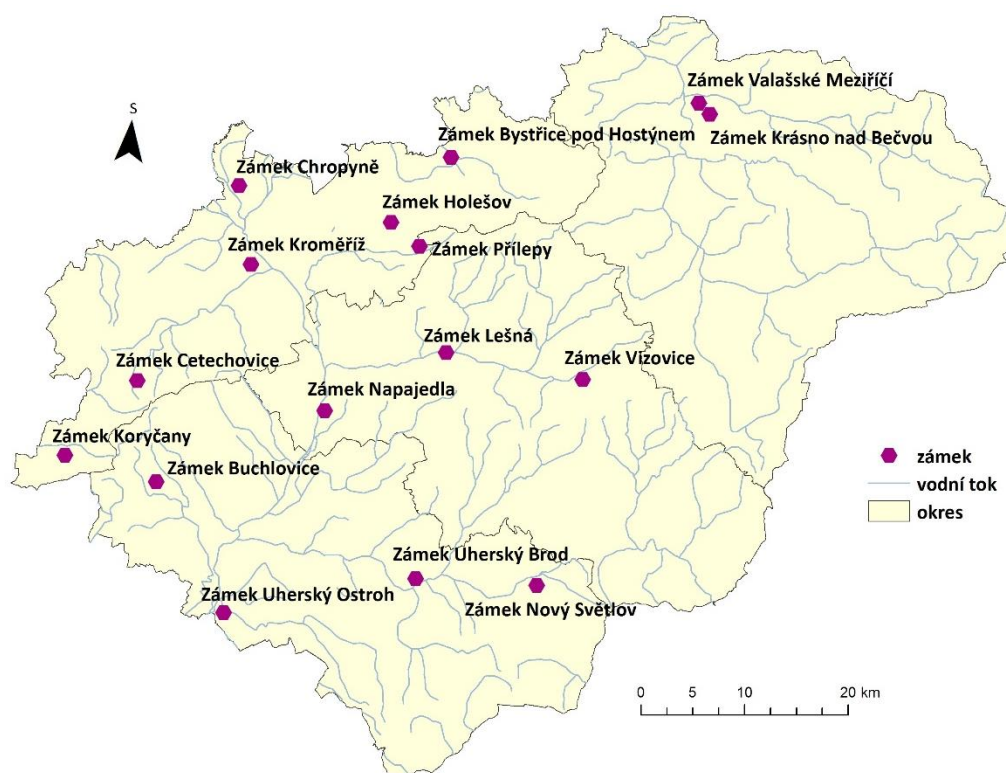

Obr. 8: Národní kulturní památky a UNESCO rozdělené dle architektonických slohů ve Zlínském kraji (Pramen: vlastní zpracování v programu ArcGis 10, data ArcČR 500)

5.4 Kulturní památky

Ve Zlínském kraji je nejvíce zastoupena kategorie nemovitých kulturních památek, které jsou rozmístěny po celém území. Nejvíce jsou zastoupeny zámky, hrady, tvrze a zříceniny, které sloužily jako pánská sídla a byly stavěny zejména ve výhodných polohách nebo na místech bývalých středověkých tvrzí.

Zámky jsou rozmístěny po celém kraji, avšak nejvyšší koncentraci představuje severní část kraje. Zámky byly budovány v blízkosti historicky významných měst v renesančním, klasicistním a zejména v barokním architektonickém slohu (obr. 11). Jedna z nejvýznamnějších památek Zlínského kraje představuje barokní arcibiskupský zámek v Kroměříži. Zámek byl majetkem olomouckých biskupů a arcibiskupů, kterým sloužil jako reprezentační sídlo. Jedním z nejstarších zámku na zájmovém území je renesanční zámek Chropyně. Vznik tohoto zámku se datuje do 17. století, avšak historie sídla sahá ještě mnohem dále. Naopak jedním z nejmladších zámku je Lešná. Bývalý hrad byl v 19. století zbořen a na jeho místě byl postaven secesní zámek. Pozoruhodnou památkou je zámek Vizovice s bohatě zdobenými interiéry ve stylu baroko, rokoko, empír a biedermeier. Mezi další významné zámky ve Zlínském kraji patří například Vsetín, Zlín, Nový Světlov, Napajedla, Valašské Meziříčí nebo Bystřice pod Hostýnem.

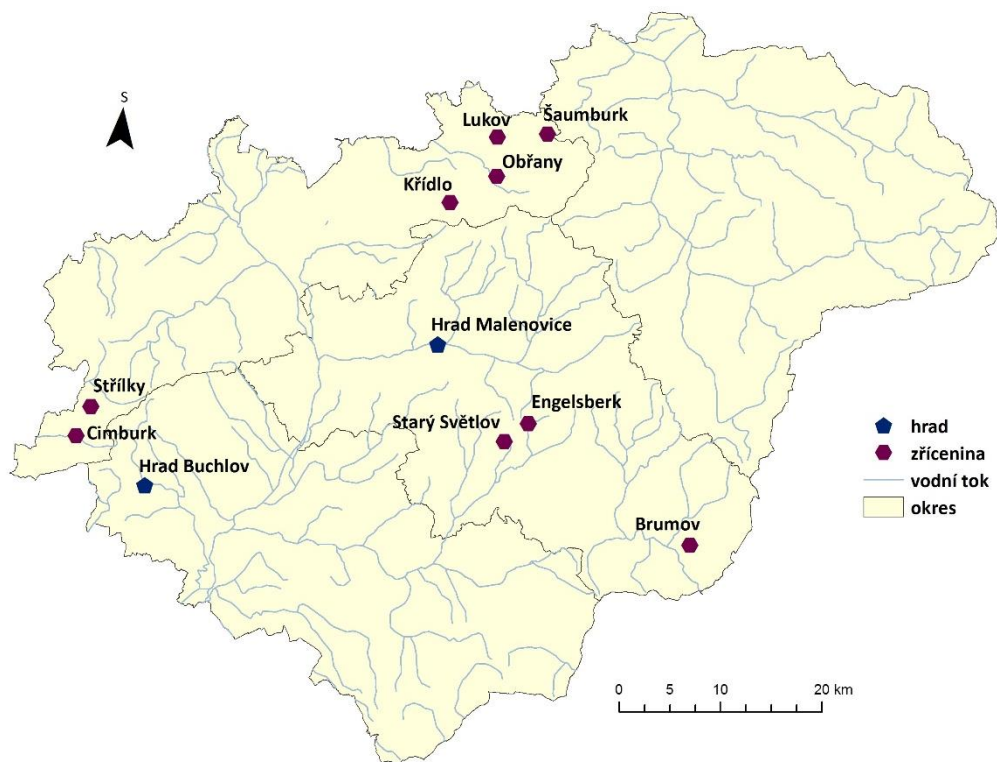

Obr. 9: Zámky na území Zlínského kraje
(Pramen: vlastní zpracování v programu ArcGIS 10, data ArcČR 500)

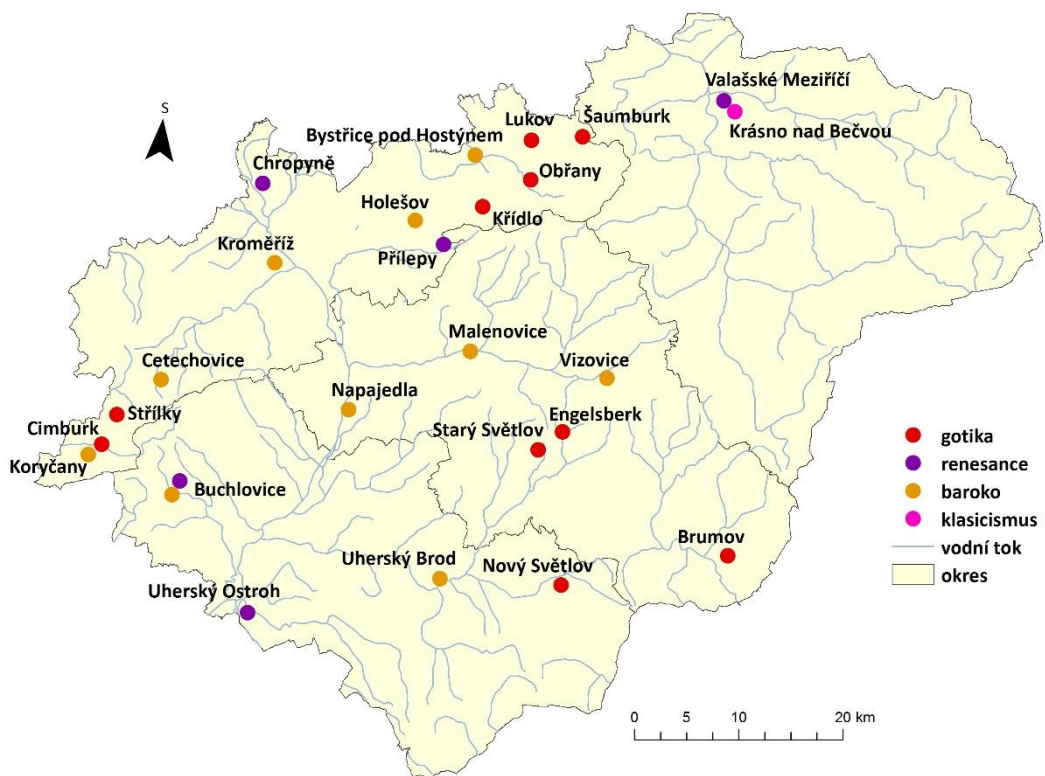
Hrady ve Zlínském kraji sloužily jako pevnosti pro královské a šlechtické rody (Petřvaldských, Lichtenštejnů, Šternberků), které obývaly pevnosti v různých obdobích. Hrady a zříceniny se koncentrují zejména v okolí Chřibů a Hostýnských vrchů a plnily především obytnou a obrannou funkci, zejména zřícenina hradu Brumov, vybudovaná jako zeměpanský opěrný bod proti uherské hranici, zřícenina hradu Cimburk, Křídlo, Lukov, Starý Světlov, Střílky a Engelsberk. Hrady byly budovány převážně v románsko-gotickém slohu ale během staletí byly některé přestavěny do renesančního a barokního slohu. Pozůstatky hradů, tedy zříceniny mají gotickou podobu.

Jedním z nejstarších hradů nejen ve Zlínském kraji ale i na Moravě je hrad Buchlov. Byl vybudován jako královská pevnost v románském slohu ve 13. století nedaleko dnešní obce Buchlovice. Jeho funkcí do 14. století bylo strážit obchodní stezku. Tato funkce však začala postupně upadat a hrad se dostával do vlastnictví různých šlechtických rodů. Nejvýznamnějším rodem byli Tovačovští z Cimburka, za jejichž působení byl hrad rozšířen a přestavěn do gotického slohu. Gotickou podobu přeměnili na renesanční s přístavbou opevnění v polovině 16. století páni ze Zástřizel. Posledním rodem na Buchlově byl rod Berchtoldů, kteří vlastnili hrad až do roku 1945, kdy se jeho majitelem stal stát.

Druhým významným hradem na území Zlínského kraje je hrad Malenovice, vybudovaný ve 14. století moravským markrabětem Janem Jindřichem, bratrem Karla IV. v městské části krajského města Zlín. Bývalý gotický hrad, který byl později také přestavěn do renesančního a barokního slohu, byl během husitských válek značně poškozen. Hrad si do druhé světové války udržel funkci obytnou a správní. Posledními majiteli do roku 1945 byli Šternberkové.

Obr. 10: *Hrady a zříceniny ve Zlínském kraji*
 (Pramen: vlastní zpracování v programu ArcGis 10, data ArcČR 500)

Obr. 11: *Architektonické slohy světských památek ve Zlínském kraji*
 (Pramen: vlastní zpracování v programu ArcGis 10, data ArcČR 500)

Zlínský kraj je specifický velkým množstvím sakrálních staveb, díky silné křesťanské tradici, která se zde udržuje již po staletí. Církevní památky, jakou jsou kláštery, kostely, baziliky, poutní místa a kaple jsou rovnoměrně rozmístěné téměř po celém území, avšak ty nejvýznamnější se soustřeďují do blízkosti obcí s bohatou křesťanskou historií. Nejvyšší koncentrace církevních památek je na západě kraje v okrese Uherské Hradiště, kde je jejich výskyt úzce spjat s obdobím Velkomoravské říše. Obce v minulosti sloužily jako obchodní centra a křižovatky obchodních cest (obr.12).

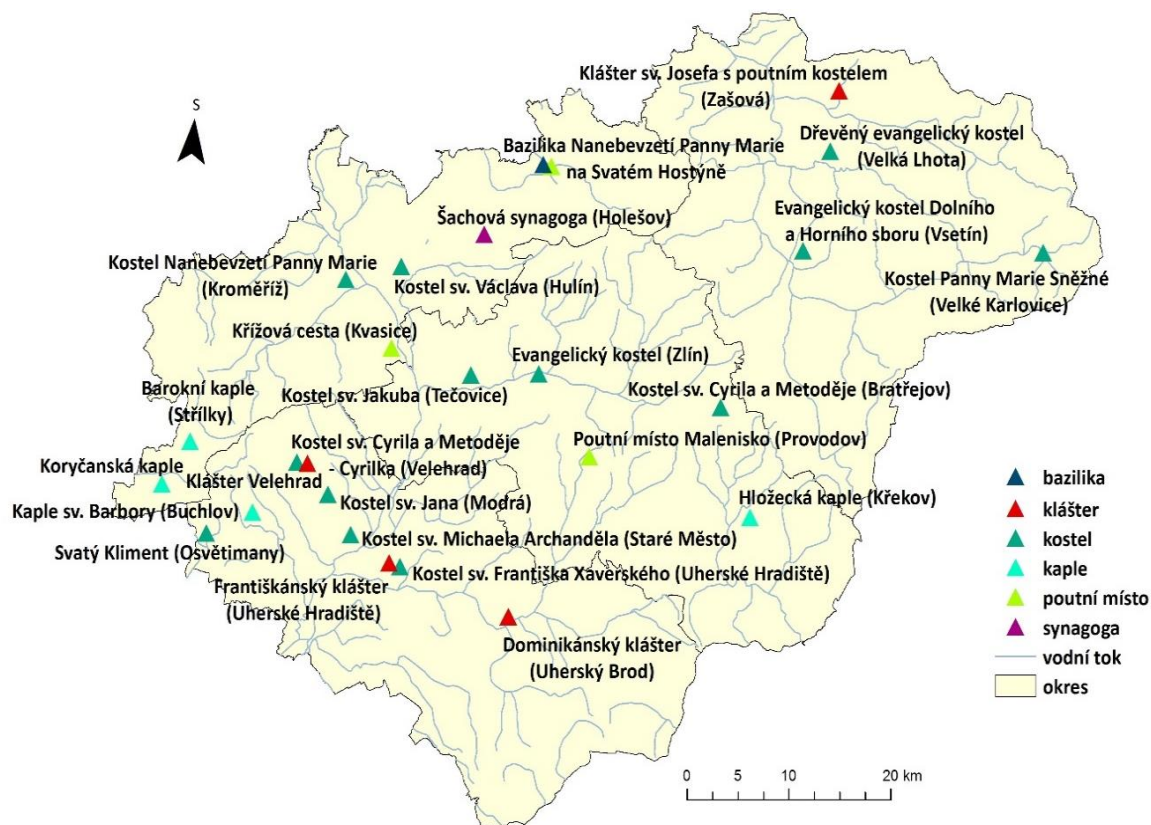
V okrese Uherské Hradiště se nachází jedna z nejvýznamnějších památek, a to komplex církevních staveb na Velehradě, založených na počátku 13. století. Klášter se stal jako první cisterciáckým klášterem na Moravě a řadí se na první místa významných poutních míst spojených s příchodem Cyrila a Metoděje.

Značné církevní památky, které dokládají křesťanskou tradici poskytuje oblast Zlínska. K nejznámějším patří farní kostel sv. Václava ve Velkém Ořechově, kostel v Tečovicích, který patří k nejcennějším gotickým památkám Zlínska, kostel sv. Bartoloměje v Napajedlech, poutní Kostel Narození Panny Marie ve Štípě, mariánské poutní místo Malenisko a jedna z nejmladších církevních památek kaple sv. Anežky České v Březůvkách.

Na Kroměřížsku byla postavena jedna z nejpůsobivějších sakrálních památek, bazilika Nanebevzetí Panny Marie na Svatém Hostýně, která patří k nejvýše položeným církevním stavbám na Moravě.

Pro okres Vsetín jsou typické dřevěné nebo částečně roubené kostely a kostelíky, které vznikaly jako evangelické kostely v období 16. až 18. století. Mezi nejznámější řadíme Toleranční kostel ve Velké Lhotě, kostel Nejsvatější trojce ve Valašském Meziříčí nebo barokní dřevěný kostel Panny Marie Sněžné v obci Velké Karlovice.

Součástí církevních staveb ve Zlínském kraji jsou také památky připomínající působení židovského osídlování, synagogy a hřbitovy. Památky najdeme v obcích Vsetín, Velké Karlovice, Valašské Meziříčí, Uherský Brod, Uherský Ostroh, Uherské Hradiště, Holešov, Koryčany a Brumov-Bylnice. Ve Zlínském kraji najdeme také velké množství menších církevních památek jako Boží muka, roubené zvonice, sochy svatých, smírčí kříže a další zajímavé památky.

Obr. 12: Církevní stavby ve Zlínském kraji
 (Pramen: vlastní zpracování v programu ArcGis 10, data ArcČR 500)

Důležitou roli v cestovním ruchu hrají také technické památky, které se stávají stále významnější z hlediska atraktivnosti území. Technické památky se oproti světským a sakrálním památkám značně odlišují. Na rozdíl od předchozích typů, industriální památky nepředstavují kulturní dědictví, které znázorňuje historickou minulost kraje, ale spíše to, co lidé vymysleli, aby bylo dosaženo určitého stupně pokroku. Tyto památky měly spíše funkci užitnou, byly využívány zvláště pro těžbu surovin, výrobu energie nebo průmyslovou výrobu. Industriální památky a technické zajímavosti patří k atraktivnostem území, které získávají, čím dal větší pozornost a zvyšují návštěvnost turistických oblastí (obr. 13).

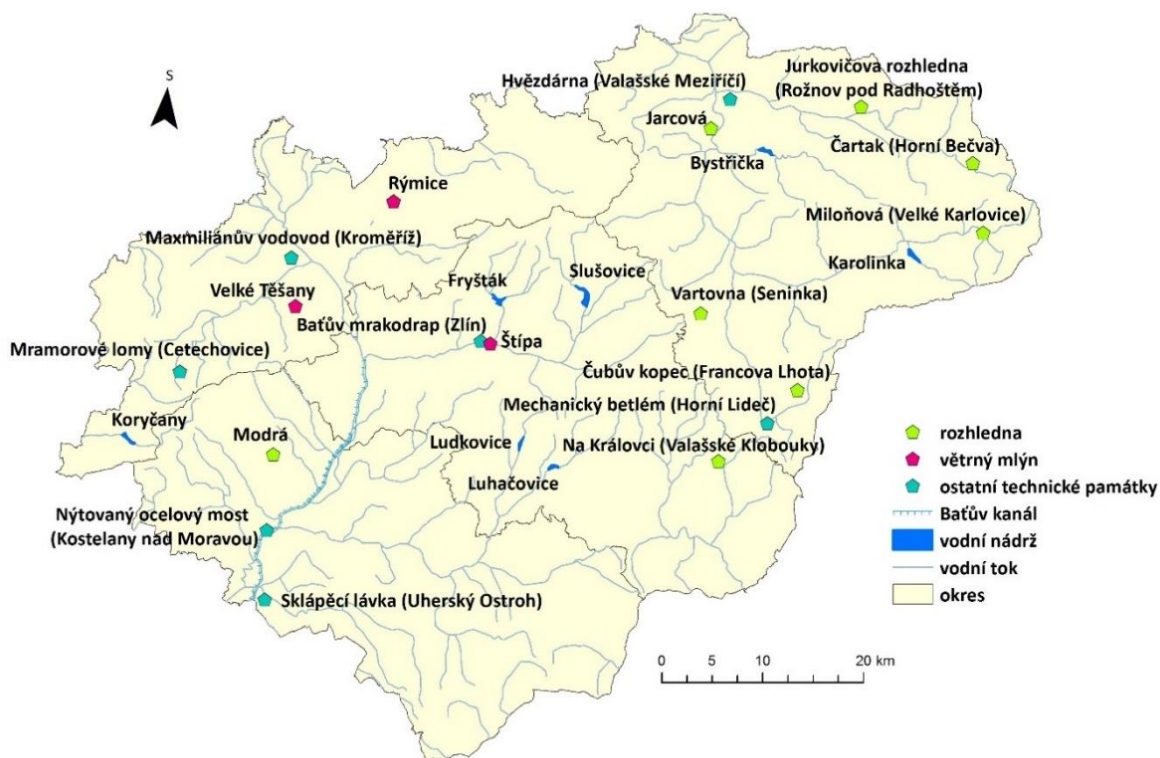
Koncentrace technických památek na území Zlína a jeho okolí je poměrně značná. V krajském městě Zlín se nachází jedny z nejpozoruhodnějších technických památek. Jedná se o atraktivitu spojené hlavně s průmyslovou výrobou, zejména s obuvnictvím. Takovou zajímavostí je areál baťových závodů s dominantou Baťův mrakodrap, který byl vystavěn v letech 1936 až 1939 jako ústředí obuvnické firmy. V okolí Uherského Hradiště se nachází jeden z nejatraktivnějších turistických cílů,

Bařův kanál vedoucí od Otrokovic do Rohatce. Jde o turistickou vodní cestu, která vznikla díky myšlence průmyslníka Tomáše Bati využít vodní cesty pro dopravu lignitu z dolu u Ratíškovice k továrnám v Otrokovicích a ve Zlíně. V duchu této myšlenky byl v letech 1936 až 1938 vybudován plavební kanál se splavností dlouhou 53 kilometru.

Technické atraktivity, které mají podobu vodních nádrží se vyskytují v okolí větších řek a zastávají různé funkce, zejména protipovodňové, rekreační nebo se využívají jako zdroj pro napájení malých vodních elektráren. Jedná se o vodní nádrž Slušovice, vystavěnou na toku Dřevnice jejíž součástí je malá vodní elektrárna se dvěma turbínami. Jednou z nejstarších přehradních hrází v povodí řeky Moravy je Bystřička, vystavěna v letech 1908 až 1912 převážně bez použití mechanických stojů. Severně od města Kroměříže byla vybudována vodní elektrárna na Strži, která je zajímavá tím, že byla jako jedna z prvních v českých zemích osazena Kaplanovými turbínami. Neméně významné vodní nádrže jsou Luhačovice, Ludkovice, Fryšták, Karolinka, Koryčany nebo Horní Bečva.

Mezi další pozoruhodné zajímavosti ve Zlínském kraji patří větrné mlýny, sloužící v minulosti zejména pro mletí zrn, ze kterých se vyráběla mouka nebo se využívaly pro pumpování vody. Jedná se o větrný mlýn německého typu ve Velkých Těšanech, dochovaný větrný mlýn holandského typu nesoucí název Štípa a o dochovaný dřevěný větrný mlýn Rymice, který je součástí skanzenu. Další technické památky zvyšující atraktivnost kraje jsou Nýtovaný ocelový most v obci Kostelany nad Moravou, Maxmiliánův vodovod v Kroměříži nebo bývalé mramorové lomy u Cetechovic, které sloužily pro těžbu vápence a kvalitního mramoru.

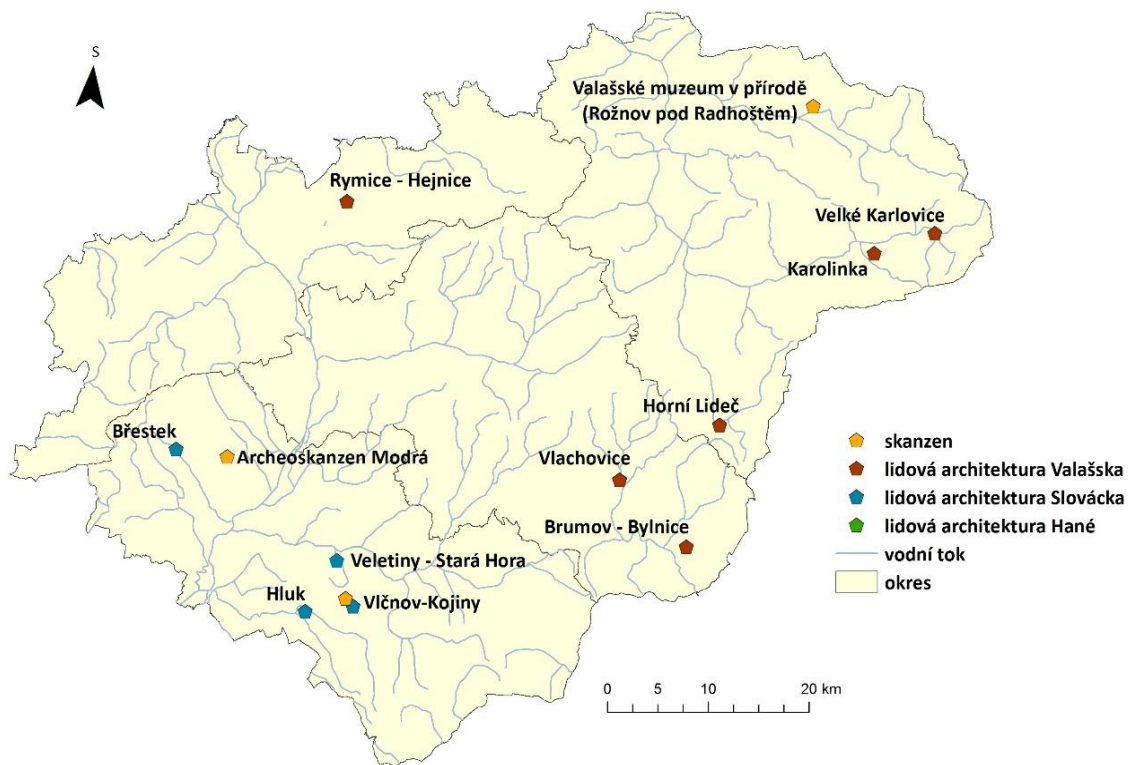
K turistickým atraktivním cílům také patří rozhledny, nabízející ojedinělé výhledy na krajinu. Rozhledny ve Zlínském kraji se koncentrují zejména v severovýchodní, východní a jihovýchodní části kraje. Jedná se především o Moravskoslezské Beskydy, Hostýnsko-vsetínskou hornatinu nebo Vizovickou vrchovinu.

Obr. 13: *Technické památky ve Zlínském kraji*
(Pramen: vlastní zpracování v programu ArcGIS 10, data ArcČR 500)

Zlínský kraj má bohatou historii se specifickou lidovou kulturou, která se odráží nejen v architektuře, ale i v tradicích. Památky na zájmovém území jsou rozčleněny dle etnografických oblastí na Hanáckou, Valašskou a Slováckou lidovou architekturu. Památky lidové architektury představují neodmyslitelnou součást krajiny Zlínského kraje, soustřeďující se do míst, kde stále přetrvávají lidové zvyky a tradice (obr.14). Na ojedinělou architektonickou podobu staveb měly zejména vliv přírodní podmínky, rozvoj řemesel, hospodářsky vyspělejší prostředí, dostupný materiál a jiné. Tyto dobově podmíněné faktory vtiskly stavbám osobitý vzhled a odlišily je od ostatních lidových památek v jiných krajích. Domy patří do kategorie tzv. Karpatských domů, které jsou specifické roubeným nebo zděným provedením s přízemním řešením a dispozicí chlévního, komoro-chlévního nebo komorového typu. Mezi obce známé lidovou architekturou patří Karolinka, která je také významná sklárnami. Dále obec s pozoruhodnými stavbami původní roubené architektury Velké Karlovice, Horní Lideč, Břestek, Hluk, Sidonie a ostatní. Jedny z nejnavštěvovanějších památek jsou neodmyslitelně skanzeny, které představují historii lidové kultury. Koncentrovány jsou především do oblastí Valašska v okrese Vsetín a Slovácka v okrese Uherské Hradiště. Nejnavštěvovanějším a největším skanzenem nejen na území Zlínského kraje, ale i v celé

České republice je Valašské muzeum v přírodě, nacházející se v obci Rožnov pod Radhoštěm, který byl založen v roce 1925 bratry Aloisem a Bohumírem Jaroňkovými. Skanzen se skládá ze čtyř částí, Dřevěné městečko, které je nejstarší, Valašská dědina, Mlýnská dolina a Pustevny. Druhým významným skanzenem je Archeoskanzen Modrá u Velehradu v okrese Uherské Hradiště nedaleko obce Modrá. Jedná se o unikátní archeologický skanzen představující historické období Velké Moravy, které u nás započalo v 9. století. Skanzen byl vystavěn díky archeologickým nálezům pocházejících z lokalit Pomoraví, především Starého města, Uherského Hradiště a Modré. Tradiční folklor a lidovou architekturu představuje obec Vlčnov, kde se nachází stála expozice ukazující život rolnické domácnosti a pestrý život Slovácka.

Obr. 14: Stavby lidové architektury dle etnografických oblastí ve Zlínském kraji (Pramen: vlastní zpracování v programu ArcGis 10, data ArcČR 500)

6 Závěr

Bakalářská práce se zabývala prostorovou distribucí kulturně-historických předpokladů cestovního ruchu ve Zlínském kraji. Jednotlivé předpoklady byly analyzovány dle kategorií na základě jejich významnosti a jejich vztahu k prostoru z geografického a historického hlediska za pomoci písemných a internetových zdrojů.

Zlínský kraj má velmi dobré kulturně-historické předpoklady, které příznivě přispívají pro rozvoj cestovního ruchu. Atraktivnost území spočívá v široké nabídce přírodních a kulturních zajímavostí. Ve Zlínském kraji se soustřeďuje velké množství kulturních památek téměř všech druhů chráněných objektů, církevních, světských, technických ale i lidových památek, které jsou pro dané území typické. Tyto památky jsou dány nejen geografickou polohou ale i historickým vývojem zejména z období 7. a 9. století, kdy na zájmovém území začali vznikat první státní útvary jako Sámova říše a Velkomoravská říše. V těchto obdobích docházelo k osidlování úrodných oblastí v okolí Pomoraví, které vedlo k rozvoji oblastí a vzniku významných kulturních památek. Zlínským krajem také procházelo mnoho významných obchodních stezek, díky kterým byly stavěny strážné hrady, ze kterých dnes zbyly zříceniny. Hrady a zámky vystavěly různé šlechtické rody (Petřvaldských, Lichtenštejnů, Šternberků) a většina z nich byla během staletí přestavěna do barokní podoby. Dalšími památkami, které zastávají důležitou roli v cestovním ruchu jsou technické památky, které se stávají stále významnější z hlediska atraktivnosti území a koncentrují se zejména v oblasti měst, kde se výrazně projevila průmyslová výroba. Na zájmovém území se vyskytuje také řada významných církevních staveb, které jsou lokalizovány zejména v historických církevních centrech, Velehrad, Kroměříž, Bystřice pod Hostýnem a ostatní. Některé památky vykazují určitý vztah ke geografické poloze, zejména k reliéfu. Jsou to hrady, které byly stavěny na vyvýšených územích, z technických památek jsou to větrné mlýny, které pro své fungování potřebovaly určitou rychlost větru nebo rozhledny. Další významnou součástí kraje jsou památky lidové architektury, které jsou koncentrovány zejména v etnografických oblastech.

Zlínský kraj má velmi dobré kulturně-historické předpoklady, které příznivě přispívají pro rozvoj cestovního ruchu. Bohatá historie území za sebou zanechala spousty významných památek, připomínající období prvních osidlování, vzniku Velkomoravské říše, způsoby bývalého lidového života a mnoha dalších historických mezníků.

7 Summary

The bachelor thesis dealt with the spatial distribution of cultural and historical assumptions of tourism provided in the Zlín region. Various assumptions were analyzed according to categories based on their importance and their relation to space from a geographical and historical point of view using written and online resources.

The Zlín region has a very good cultural-historical prerequisites which favourably contribute to a development of tourism. The rich history of this area left a legacy in the form of a lot of outstanding sights, fairly evenly distributed within districts, reminding of the early settlements, the emergence of the Great Moravian Empire, the former ways of folk life and many other historical landmarks.

Zdroje

Knižní publikace

- GARDAVSKÝ, V. (1993): *On Geography of Recreation*. Acta Univ. Car., Geographica 28: 2, UK, Praha, s. 47-54.
- HALL, C. M., PAGE, S. J. (2002): *The Geography of Tourism and Recreation: environment, place, and space*. Routledge, London and New York, 399 s.
- HOLEČEK, M., MARIOT, P., STRÍLA, M. (2007): *Zeměpis cestovního ruchu*. Nakladatelství České geografické společnosti s. r. o., Praha, 132 s.
- HRALA, V. (2013): *Geografie cestovního ruchu*. Idea Servis, Praha, 197 s.
- MALÁ, V. (2002): *Základy cestovního ruchu*. VŠE, Praha, 100 s.
- MARIOT, P. (1983): *Geografia cestovného ruchu*. Veda, Bratislava, 252 s.
- PEARCE, D. (1995): *Tourism Today: a geographical analysis*. Longman, Harlow, 240 s.
- ROBINSON, G. M. (1998): *Methods and Techniques in Human Geography*. Wiley and sons, Chichester, 572 s.
- ŠTĚPÁNEK, V., KOPAČKA, L., ŠÍP, J. (2001): *Geografie cestovního ruchu*. Univerzita Karlova v Praze – nakladatelství Karolinum, Praha, 228 s.
- TOUŠEK, V., SMOLOVÁ, I., FŇUKAL, M., JUREK, M., KLAPKA, P. (2005): *Česká republika: portréty krajů*. MMR, Praha, 136 s.
- TOUŠEK, V., KUNC, J., VYSTOUPIL, J. a kol. (2008): *Ekonomická a sociální geografie*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Plzeň, 411 s.
- VAŠKO, M. (2002): *Cestovní ruch a regionální rozvoj*. Vysoká škola Ekonomická v Praze, Oeconomica, Praha, 95 s.
- VYSTOUPIL, J. A KOL. (2006): *Atlas cestovního ruchu České republiky*. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha, 157 s.
- WAHLA, A. (2011): *Obecná geografie cestovního ruchu*. Mendelova univerzita v Brně, Brno, 203 s.

Internetové zdroje

Církevní památky - Zlínský kraj. *Atlas Česka* [online]. 2007 [cit. 2017-04-03]. Dostupné z: <https://www.citacepro.com/dok/mQIIHN6AYekVhKx7>

Hrady a zámky - Zlínský kraj. *Atlas Česka* [online]. 2007 [cit. 2017-04-03]. Dostupné z: <http://www.atlasceska.cz/zlinsky-kraj/hrady-a-zamky/>

Charakteristika Zlínského kraje. *Businessinfo.cz* [online]. 2017 [cit. 2017-04-03]. Dostupné z: <https://www.kr-zlinsky.cz/docs/clanky/dokumenty/..vyhodnoceni-vlivu-na-zp.pdf>

Charakteristika Zlínského kraje. *Český statistický úřad* [online]. 2016 [cit. 2017-04-03]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xz/charakteristika_kraje

Charakteristika Zlínského kraje. *Metodická podpora regionálního rozvoje* [online]. 2012 [cit. 2017-04-03]. Dostupné z: <http://www.regionálnírozvoj.cz/index.php/contact.html>

Krajská správa ČSÚ ve Zlíně. *Český statistický úřad* [online]. 2012 [cit. 2017-04-03]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xz/kraj>

Movité památky: *Národní památkový ústav* [online]. 2011 [cit. 2017-04-03]. Dostupné z: <http://www.npu.cz/pro-odborniky/pamatky-a-pamatkova-pece/pamatkovy-fond/movite-pamatky/>

Městská památková rezervace. *Město Kroměříž* [online]. 2007 [cit. 2017-04-03]. Dostupné z: <http://www.kromeriz.eu/covidet/detail/36-Mestska-pamatkova-rezervace.html>

Národní památkový ústav. *Památkově chráněná území* [online]. 2011 [cit. 2017-04-03]. Dostupné z: www.npu.cz/cs/npu-a-pamatkova-pece/pamatky-a-pamatkova-pece/pamatkovy-fond

Nemovité památky: *Národní památkový ústav* [online]. 2011 [cit. 2015-04-19]. Dostupné z: <http://monumnet.npu.cz/pamfond/hledani.php>

O kraji. *Zlínský kraj* [online]. 2017 [cit. 2017-04-03]. Dostupné z: <https://www.kr-zlinsky.cz/o-kraji-cl-17.html>

Památkové rezervace. *Kudy z nudy* [online]. 2017 [cit. 2017-04-03]. Dostupné z: <http://www.kudyznudy.cz/Aktuality/Narodni-kulturni-pamatky-Zlinskeho-kraje.aspx>

Památková rezervace a zóny Zlínský kraj. *Lidová architektura* [online]. 2013 [cit. 2017-04-03]. Dostupné z: <http://www.lidova-architektura.cz/ochrana-pamatky/kraje/zlinsky-kraj.htm>

Rymice - Hejnice. *Lidová architektura* [online]. 2013 [cit. 2017-04-03]. Dostupné z: <http://www.lidova-architektura.cz/ochrana-pamatky/rezervace/rymice-hejnice.htm>

Silniční síť na území Zlínského kraje. *Zlínský kraj* [online]. 2008 [cit. 2017-04-03]. Dostupné z: <https://www.kr-zlinsky.cz/en/silnicni-sit-na-uzemi-zlinskeho-kraje-cl-141.html>

Skanzeny - Zlínský kraj. *Atlas Česka* [online]. 2007 [cit. 2017-04-03]. Dostupné z: <http://www.atlasceska.cz/zlinsky-kraj/skanzeny/>

Soubor lidových staveb. *Kam dnes vyrazime.cz* [online]. 2016 [cit. 2017-04-03]. Dostupné z: <http://www.kamdnesvyrazime.cz/katalog/soubor-lidovych-staveb-rymice-43187m>

Statistická ročenka Zlínského kraje. *Český statistický úřad* [online]. 2007 [cit. 2017-04-03]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/3e0049cfd2>

Strategie rozvoje Zlínského kraje v období 2009-2020. *Zlínský kraj* [online]. 2009 [cit. 2017-04-03]. Dostupné z: <https://www.kr-zlinsky.cz/docs/clanky/dokumenty/./vyhodnoceni-vlivu-na-zp.pdf>

Technické památky - Zlínský kraj. *Atlas Česka* [online]. 2007 [cit. 2017-04-03]. Dostupné z: <http://www.atlasceska.cz/zlinsky-kraj/technicke-pamatky/>

Vinné budy Vlčnov-Kojiny, památková rezervace. *Vychodni-morava.cz* [online]. 2016 [cit. 2017-04-03]. Dostupné z: <http://www.vychodni-morava.cz/cil/522>

Základní charakteristika kraje. *Zlínský kraj* [online]. 2017 [cit. 2017-04-03]. Dostupné z: <https://www.kr-zlinsky.cz/zakladni-charakteristika-kraje-cl-3685.html>

Zlínský kraj. *Seminář z geografie Zlínský kraj. Česká republika* [online]. 2017 [cit. 2017-04-03]. Dostupné z: <http://www.ceska-republika.estranky.cz/clanky/zlinsky-kraj.html>

Zlínský kraj. *Seminář z geografie* [online]. 2017 [cit. 2017-04-03]. Dostupné z: <http://www.geografie.unas.cz/cr/zlinsky-kraj.php>

Židovské památky - Zlínský kraj. *Atlas Česka* [online]. 2007 [cit. 2017-04-03]. Dostupné z: <http://www.atlasceska.cz/zlinsky-kraj/zidovske-pamatky/>

Seznam obrázků

Obr. 1: Schéma členění předpokladů cestovního ruchu	17
Obr. 2: Vymezení Zlínského kraje.....	19
Obr. 3: Schéma členění památek do jednotlivých kategorií	25
Obr. 4: Městská památková rezervace Kroměříž.....	26
Obr. 5: Vesnická památková rezervace Vlčnov-Kojiny	27
Obr. 6: Soubor lidových staveb Rymice	28
Obr. 7: Městské památkové rezervace a zóny ve Zlínském kraji	30
Obr. 8: Národní kulturní památky a UNESCO rozdělené dle architektonických slohů ve Zlínském kraji	31
Obr. 9: Zámky na území Zlínského kraje	32
Obr. 10: Hrady a zříceniny ve Zlínském kraji	34
Obr. 11: Architektonické slohy světských památek ve Zlínském kraji	34
Obr. 12: Církevní stavby ve Zlínském kraji	36
Obr. 13: Technické památky ve Zlínském kraji	38
Obr. 14: Stavby lidové architektury dle etnografických oblastí ve Zlínském kraji.....	39